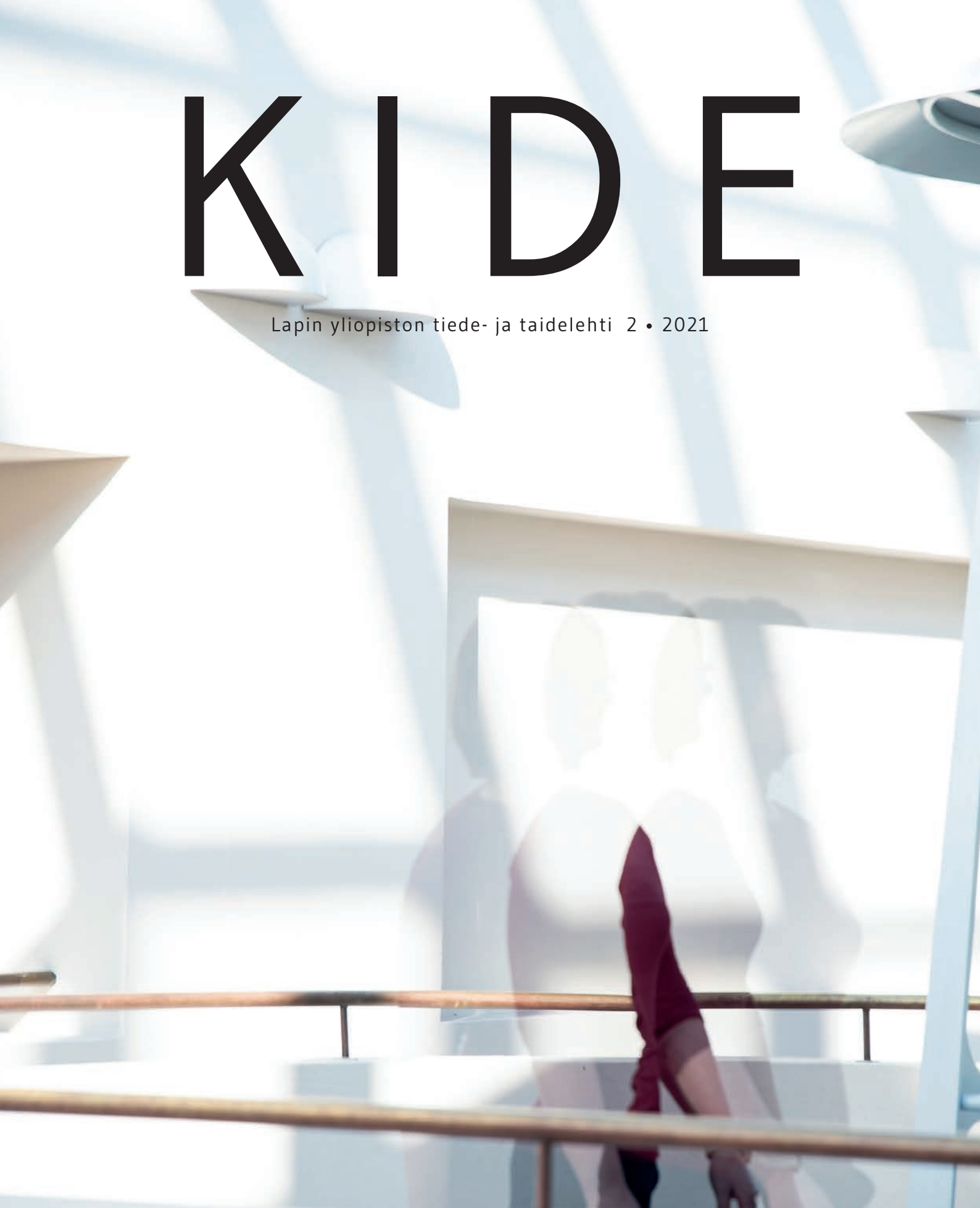


# K I D E

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 2 • 2021



# KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 2 • 2021

[www.ulapland.fi/kide](http://www.ulapland.fi/kide)

Kide ilmestyy kaksi kertaa vuodessa.

**Päätoimittaja** MARJO LAUKKANEN

**Toimittajat** SARI VÄYRYNEN, JAANA OJUVA

**Art Director** REETTA LINNA

**Valokuvaajat** ELLI ALASAARI,  
SANTERI HAPPONEN, VILLE RINNE

Ilmoitusvaraukset: Tarja Helala, p. 040 528 6083

Päätoimittaja, p. 040 484 4296

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Painos 2 700 kpl, Lapin yliopistopaino, Rovaniemi

Kide (verkko): ISSN: 2242-6612

Kide (painettu): ISSN: 0787-0965

Mediakortti ja osoitteenmuutokset:

[www.ulapland.fi/kide](http://www.ulapland.fi/kide)

Julkaisija: Lapin yliopisto/Viestintä, PL 122,

96101 Rovaniemi.



tekijä

**Pasi Karjalainen**

Lapin yliopistopaino

**Ennen lehden painamista** tilaan paperintoimittajalta sisäsivujen paperit ja otan yhteyttä postituspalveluun. Kun saan Reetalta kannet ja sisäsivut, teen vedoksen. Vedoksen hyväksymisen jälkeen tulostan ensin kaikki kannet, jotka leikataan samaan kokoon kuin sisäsivut. Sitten ajan sisäsivut, jotka kone nitoo kansien kanssa yhteen. Lehdet leikataan vielä lopulliseen kokoon ja pakataan postin laatikoihin takakansi ylöspäin. Kaikkienensa painamiseen menee pari viikkoa.

TEKIÄ-palstalla esitellään lehden tekijöitä.

## POHJOISEN PUOLESTA

- 4 Jälkiä
- Sámegillii
- 5 Mie
- 6 Hattara
- Luovat
- 7 Aura
- Kolumni

## TUOKIO

- 24 Tuokio arktisessa

## OPISKELUA

- 26 Sarjakuva
- 27 Oma ala ei aina löydy kerrasta
- 28 Ikuisen opiskelijan synninpäästö
- 29 Alumni

## KITEYTYKSET

- 30 Eläkkeen taidetta
- 34 Yksin olisimme pieniä
- 36 Vain mielikuvitus rajana

## HIPUT

- 38 Kannattaja tukee omiaan – niin myötä- kuin vastatulessa
- 39 Eskon puumerkki
- 40 Julkaisu
- 41 Väitös
- 42 Käytävägallup
- 44 TOP 5 Voimapaikkani
- 45 Työpäiväni
- 46 Hiutaleita

## TEEMA Aika

Miten tutkimus luo ajankuvaa? Miten olemme läsnä ajassa?

Onko ajattomuus mahdollista – edes muotoilussa?

8 Pääkirjoitus **MARJA TUOMINEN** • 10 Ajan kanssa

16 Saamelaisten kotiseutualueen koulu elää vuodenaikojen syklissä

18 Ajatuksia ajasta • 21 Kolumni **OLLI TIURANIEMI** • 22 Muotoilua ajasta ajattomuuteen



10

” Todellisuus tuli vastaan: ei ole Petsamo, johon palata.



18

” Hyväksyn sen, että aika kulkee omaa tahtiaan.



16

” Vuodenaikatyöt määrittävät elämänrytmin.

Kannen kuva: Elli Alasaari



## Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

ANNA MUOTKA



# jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä  
**MARKKU HEIKKILÄ**

### PALUU EPÄNORMAALIIN

Suomi on tehnyt siirtymistä korona-aallon jälkeiseen aikaan. Rajoituksia puretaan, mutta varuillaan ollaan yhä.

Onko se paluuta normaaliin? Riippuu, mistä katsoo. Kansainvälisen tutkimusyhteisön näkökulmasta ei ihan. Puolet arktisesta maailmasta on kateissa. Suurin osa koko maailmasta on kateissa.

Moni kollega tekee kenttätutkimuksia Venäjän arktisilla alueilla. Kovin harva on sinne päässyt pitkään aikaan, eivätkä he tiedä, milloin taas pääsisivät. Euroopassa on joku kollega jo liikkunut, Aasiassa ei kukaan. Kiinaan oli Lapista paljon yhteyksiä. Nyt kukaan ei sinne mene, ketään ei sieltä tule, koko valtava maa tuntuu sulkevan itsensä.

Monen työkaverin lähiomaisia asuu kaukana maailmalla. Oma tytär asuu Australiassa. Ikävä kasvaa, ja mitä voi tehdä? Ottaa rokotteen, soittaa näköpuhelun, ottaa toisen rokotteen, soittaa taas, ja toivoa ja odottaa. Että kaikki kaikkialla saisivat rokotteen, myös köyhissä maissa ja hitaasti rokottavissa maissa.

Suomi ehkä palaa normaaliin, mutta maailma ja elämä eivät. Kunnes kuvamme normaalista muuttuu.

# SÁMEGILLII

Dán spálttas čáallet olbmot, geat beroštit sámedutkamušas, sámegeielas ja sámekultuvrras. Palstalla kirjoittavat saamentutkimuksesta ja -kulttuurista sekä saamen kielestä kiinnostuneet henkilöt.

### KULTUVRRAID SKUVLA

Sámediggi, Suoma Románasearvi ja Nuoraid Akademiija lágidit badjeskuvllaid ja nuppi dási oahpaheaddjiide Kultuvrraid skuvla-dievasmahttinskuvlemiid sáme- ja románafáttáin. Skuvlen čohkiida golmma oktasaš skuvlenbeaivvis ja geavada hárbhusain.

Skuvlema bokte oahpaheaddjit skáhppojit čehppodaga sáme- ja románafáttáid giedáhallamii oahpahusas sihke sáme- ja románanuoraiguin deaivvadeapmái barggus nu, ahte sii bastet doarjut nuoraid kulturidentitehta ovdáneami. Dábálaččat nu sáme-go románakultuvra leat báhcán oahppogirjjiin uhcán fuopmášupmái. Dát lea ásahan sáme- ja románanuoraid sierra árvosaš sajádahkii ja guođđán buot oahppiid dieđuid haga, mat gusket álbmotlaš vehádagaid.

Skuvlema sisdoalu leat plánen sáme- ja románanuorat sihke áššedovdiidjoavku ovttas. Skuvlejeaddjin doibmet sáme- ja románakultuvrraid áššedovdit.

### KULTTUURIEN KOULU

Saamelaiskäräjät, Suomen Romaniyhdistys ja Nuorten Akademia järjestävät yläkoulujen ja toisen asteen opettajille Kulttuurien koulu -täydennyskoulutusarvoja saamelais- ja romaniaiheista. Koulutus koostuu kolmesta yhteisestä koulutuspäivästä sekä käytännön harjoituksista.

Koulutuksen myötä opettajat saavat valmiuksia saamelais- ja romaniaiheiden käsittelyyn opetuksessaan sekä saamelais- ja romaninuorten kohtaamiseen työssään siten, että he pystyvät tukemaan nuorten kulttuuri-identiteetin kehitystä. Tyypillisesti sekä saamelainen että romanikulttuuri ovat jääneet oppikirjoissa vähälle huomiolle. Tämä on asettanut saamelais- ja romaninuoret eriarvoiseen asemaan ja jättänyt kaikki oppijat vaille tietoa kansallisista vähemmistöistä.

Koulutuksen sisällön ovat suunnitelleet saamelais- ja romaninuoret sekä asiantuntijaryhmä yhdessä. Kouluttajina toimivat saamelais- ja romanikulttuurien asiantuntijat.

[www.nuortenakademia.fi/hankkeet/kulttuurien-koulu](http://www.nuortenakademia.fi/hankkeet/kulttuurien-koulu)

MARIA AIKIO, prošeaktakoordináhtor / projektikoordinaattori  
ULLA SAALASTI, prošeaktahoavda / projektipäällikkö  
Nuoraid Akademiija / Nuorten Akademia

Jorgalus / käännös pohjoissaameksi: IRMA LAITI

VILLE RINNE



# mie

EVELIINA PENNANEN

## “Kaikkea kaikille on helposti ei mitään kenellekään”

**V**iestintä on pelkkää tiedon jakamista, tiedotteiden kirjoittamista ja niiden jakelua. Niin ollen myös viestintäpäällikön työpäivät vain toistavat itseään. Jos Lapin korkeakoulujen viestintää johtavalta viestintäpäällikkö Eveliina Pennaselta kysytään, molemmat oletukset ovat yhtä yleisiä ja yhtä virheellisiä.

–Viestintä on paljon muutakin kuin vain tiedon jakamista, kuten vanhanaikaisesti joskus ajatellaan. Se on myös yhteisen ymmärryksen rakentamista, yhteisöllisyyttä ja johtamista. Viestintä ei ole irrallinen tukitoimi, vaan kytkeytyy tiiviisti organisaation ytimeen ja strategiaan. Viestintää tarvitsevat kaikki ja kaikkialla.

Vuonna 2018 Jyväskylän yliopistosta filosofian tohtoriksi väitellyt Pennanen johtaa nyt Lapin korkeakoulujen viestinnän ja markkinoinnin yksikköä, joka paitsi tuottaa viestintää, myös rohkaisee korkeakoulu yhteisöä aktiiviseen viestintään. Pennasen mukaan erityisen tärkeää on suunnitella ja kohdentaa viestintä fiksusti, koska viestinnän kenttä on laaja ja tarpeita sekä toiveita on paljon.

–Valintojen tekeminen voi joskus olla haastavaa: “kaikkea kaikille” on helposti “ei mitään kenellekään”. Korkeakoulu yhteisön yhteinen uusi strategia on hyvä pohja suunnan rakentamiseen myös viestinnässä. Toivoisin, että tulevaisuudessa viestintä olisi yhä enemmän vuorovaikutteista, osallistavaa ja osallistuvaa.

Sopivan työpaikan löytäminen avasi Pennaselle ja tämän puolisolalle mahdollisuuden muuttaa Rovaniemelle. Nyt vaeltaminen, melonta ja hiihto ovat luontainen osa pariskunnan elämää. Ne tuovat mukavaa vaihtelua työpäiviin, jotka ovat kaikkea muuta kuin tasaisia tai identtisiä. Päiviin voi kuulua uutisointia, viestinnän, kampanjoiden ja hankkeiden ideointia, johdon viestinnän tukea tai yhteistyötä eri yksiköiden kanssa.

–Viestintä on ehdottomasti kaiken tekemisen ytimessä. Ilman ihmisten välistä vuorovaikutusta ja viestintää emme pitkälle pötki. Viestinnässä täytyy olla myös valmis kokeilemaan rohkeasti uutta, Pennanen summaa.

MARIA PALDANIUS



HILJA PALONIEMI

## hattara

He istuvat sinisellä sohvalla. Toinen sohvalla vasemmalla laidalla, toinen oikealla, niin kaukana toisistaan kuin vain on mahdollista. Istun sohvalla selkänokalle ja rummutan jaloilla sinistä kangasta. Ei vaikutusta. Pomppaan alas ja alan hyppiä tasajalkaa. Oikeanpuoleinen vilkaisee minua, sitten vasemmalla puolella istuvaa. Hypähdän lentoon ja teen pienen mutkan heidän yläpuolellaan.

Päästän samalla pärisevää ääntä. Vasemmanpuoleinen ei ole huomaavinaan, mutta näen, että hän kuulee minut kyllä. Oikeanpuoleinen seuraa minua katseellaan. Otan vauhtia ja tökkään vasemmanpuoleista etusormella mahaan. Hän älähtää. Sitten lennähdän kutittamaan oikeanpuoleista kainalosta. Hän yllättyy ja alkaa nauraa mutta vakavoituu pian.

He katsovat toisiaan, sitten oikeanpuoleinen kysyy:

– Näetkö sinäkin tuon?

Vasemmanpuoleinen nyökkää.

– Minä ajattelin, että olen ollut yksin kotona niin kauan, että alan jo nähdä kummituksia.

Yliopiston kummitus rakastaa lentämistä ajoissa ja paikoissa.

– Kyllä minäkin sen näin.

– Kaikki aina sanovat, ettei kummituksia ole olemassa.

Minä närkästyn. Kuka niin sanoo? Antakaas kun minä keron miten asia on!

– Niinpä. Mutta kerropa se niille kummituksille!

– Totta, esimerkiksi tuolle tuossa. Hei kummitus, ei sinua oikeasti ole olemassa!

Näytän hänelle kieltä ja hän nauraa. Se toinenkin nauraa, ja sitten minäkin nauran oikein kovaa.

Oikeanpuoleinen vakavoituu.

– Minä en ole nauranut pitkään aikaan.

– En minäkään, vasemmanpuoleinen sanoo.

He ovat hetken hiljaa.

– Minä en tunne täältä ketään.

– En minäkään.

Minä huudan, että nyt he tuntevat minut, ja toisensa. Molemmat hymyilevät.

– Mennäänkö kahville? oikeanpuoleinen kysyy. Vasemmanpuoleinen nyökkää.

Lentelen heidän yläpuolellaan, kun he lähtevät. Vai ettei kummituksia ole olemassa. Ihmiset ovat sitten höpsöjä!

PÄLVI RANTALA

## luovat

Taiteellista toimintaa Lapin yliopistossa

### TIILA VAIHTUI, ODOTUS JATKUU

Lapin yliopiston sisäntuloaulan lähettyville on ilmestynyt uusi maalaus. Taidemaalari Juhani Tuomisen *Odotushuone* on valtion taideteostoimikunnan tilaustyö, joka on tehty Rovaniemen hovioikeuden aulaan. Taideteos siirrettiin yliopiston tiloihin hovioikeuden uudistustöitten takia.

– Nykyinen tila on luonteeltaan erilainen kuin hovioikeuden aula odotustiloinen. Kokonaan teos ei kuitenkaan ole erkaantunut alkuperäisestä ajatuksestaan. Onhan se sijoitettu oikeustieteiden tiedekunnan läheisyyteen – seinälle, jossa aiemmin olivat oikeustieteiden opiskelijoiden ilmoitustaulut, Tuominen kertoo.

Maalauksen aiheena on hautahuoneen hahmo, jossa hiljaiset muistoarkut odottavat nimiään kantavien vainajien elämäntien arviointia viimeisellä tuomiolla.

– Toisto on elämän ja ihmisen tekemisien jatkumoa sukupolvesta toiseen. Odotus on tyyntä ja rauhallista.

Maalaus liittyy kiinteästi Tuomisen taiteellisen tuotannon tematiikkaan, joka on saanut alkunsa osmanianjan turkkilaisista hautarakennuksista.



VILLE RINNE

Juhani Tuomi: Odotushuone, 1999, akryyli kankaalle ja puulle, 140 x 510 x 10 cm

## aura

kyntää yliopiston ajankohtaisia tutkimusaiheita

### KORTIT KANNUSTAVAT KÄYTTÄMÄÄN OSALLISTAVIA TYÖMENETELMIÄ

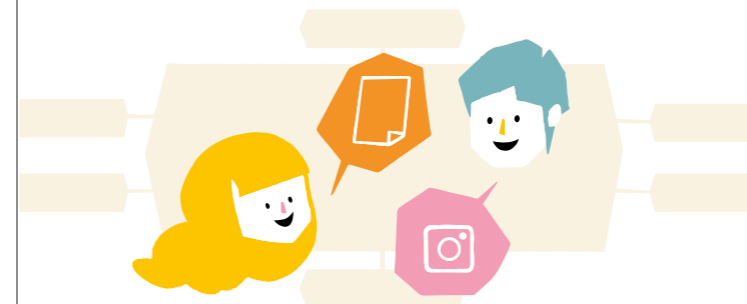
Lapin yliopiston palvelumuotoilijoiden ja kuntien sosiaalipalveluiden asiantuntijoiden yhteistyönä on kehitetty kortit, jotka sisältävät innostavia ja helposti toteutettavia ideoita osallistavista työmenetelmistä. Menetelmät on suunniteltu erityisesti syrjäytymistä ehkäisevien ohjaus- ja neuvontapalveluiden tueksi, mutta ne soveltuvat hyvin myös muuhun asiakas-, kehittämis- ja opetustyöhön.

Voitto-korttien avulla voi harjoitella osallistavien työmenetelmien käyttöä. Tekemisen myötä oppii, miten menetelmiä voi parhaiten hyödyntää osana omaa työtä ja erilaisten osallistujaryhmien kanssa. Korteista on apua esimerkiksi silloin, kun ideoidaan yhdessä uutta, toiminnan luonne tai tilat muuttuvat tai halutaan tehdä toimintaa näkyväksi.

Kortit on jaettu viiteen teemaan, joita ovat ryhmään kuuluminen, kuulluksi tuleminen, identiteetin vahvistaminen, merkityksellisyyden kokemus ja osallistujalähtöisyyden lisääminen. Neljä ensimmäistä teemaa sisältävät menetelmiä, joita voit toteuttaa osallistujien kanssa. Viimeinen teema sisältää menetelmiä erityisesti työntekijöiden käyttöön.

Menetelmiin liittyvä kehittämistyö ja pilotointi on toteutettu Lapin yliopiston asiantuntijoiden ohjaamana Inarin, Ranuan ja Ylitornion kunnissa.

Ilmaiset kortit saa käyttöönsä lataamalla ne osoitteesta [voittokortit.fi](http://voittokortit.fi).



Yksityiskohta Voitto-kortista. Korttien graafisen ilmeen on suunnitellut Lotta Nykänen Digi- ja mainostoimisto Höyrystä.



TAPPIO SEPPÄLÄ

### ONKO YHDISTYSTOIMINTA KUOLLUT?

Saamelaiset ovat pitkän linjan järjestöväkeä. Norjan ja Ruotsin puolen saamelaiset kokoontuivat ensimmäistä kertaa yhteen vuonna 1917 Trondheimiin keskustelemaan Elsa Laulan johdolla erityisesti porosaamelaisten oikeuksista. Saamelaisyhdistys Samii Litto perustettiin evakkomatalla Keski-Pohjanmaalla huhtikuussa 1945. Yhdistys oli aloittamassa saamenkielistä radiotoimintaa, julkaisi saamenkielistä lehteä, ajoi saamen kieltä viralliseksi opetuskieleksi ja oli vaikuttamassa Saamelaisten Kristillisen kansanopiston syntymiseen. Saamelaiset olivat yhdistysten kautta nousseet ajamaan oikeuksiaan. Ympäristöaktivismia Altajoen patoamisen estämiseksi 1980-luvulla on pidetty nykyisen Norjan saamelaispolitiikan käännekohtana ja perustana.

**Yhdistystoiminnassa on myös** jotakin saamelaisille ominaista: yhteisöllisyys, tekemisen meininki ja asioiden eteenpäin vieminen. Saamelaisnuorille järjestötoiminta on usein toiminut kimmokkeena kansainväliseen alkuperäiskansapolitiikkaan YK:n tasolle asti. Saamelaisjärjestöt ovat tärkeä kolmas sektori, ja vapaaehtoiselta järjestöpohjalta järjestetään saamenkielistä yhteiskunnallista toimintaa ja palveluita, joita muuten ei olisi tarjolla.

Nyt järjestöjen väki ikääntyy ja kysymykseksi nousee, haluavatko nuoremmat ottaa siitä kuppia. Itselleni pitkään järjestöissä toimineena järjestötoiminta näyttää pahimmillaan pitkänä kokousiltoina työpäivän päälle, valtavana vastuuna eri apurahojen hakemiseksi, niiden käytön oikeudellisuuden varmistamiseksi ja raportoinniksi. Monilla yhdistyksillä on hanke-työntekijöitä, jolloin hallituksella on myös työnantajavastuut. Puheenjohtajan pitäisi pienissä yhdistyksissä osata olla kaikkea kirjanpitoasiantuntijasta sopimusjuristiin, ja paljon siitä väliltä. Hallituksen jäsenet ovat kaiken yhdistystoimintaan kuuluvan byrokratian ikeessä. Kuka sitä jaksaa tehdä ilmaiseksi illat pitkät, jos sitä tekee jo päivisin palkkatyökseen? Onko vapaaehtoisten pienten saamelaisyhdistysten aika ohi?

ANNE KIRSTE AIKIO  
Saamelaiskäräjien kieliturvasihteerit



MARJA TUOMINEN

Kulttuurihistorian professori  
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

**A**ika aikaansa kutakin sanoi pässi kun päätä leikattiin, tuumii suomalainen sananparsa. Sepä siitä ja sillä siisti. Vanhan testamentin psalmirunoilija pohtii maallisen olemassaolon ainutkertaisuutta sulosäkeisemmin:

*Ihmisen elinaika on niin kuin ruohon:  
kuin kedon kukka hän kukoistaa,  
ja kun tuuli käy yli, ei häntä enää ole  
eikä hänen asuinsijansa häntä tunne.*

Mieleni tekee haastaa sekä pässi että psalmirunoilija – ajatus ajan lineaarisuudesta ja yksitasaisuudesta.

Kesällä 1996, kun aloittelimme kulttuurihistorian opetusta Lapin yliopistossa, entinen opettajani professori Keijo Virtanen määritteli tieteenalan kohteeksi ”ihmisen teot ajassa”. Myöhemmin olen itse hahmottanut kohteeksemme sekä ihmisten teot ajoissa että heidän omista ajoissaan ja meidän omassa ajassamme niille antamat merkitykset. Tämä liittyy keskeisesti historioitsija Pentti Renvallin käsitykseen siitä, miten kulttuuri olennaisella tavalla on sitä, että menneisyys elää meissä.

**Ranskalainen historioitsija Fernand Braudel** on tahollaan pohtinut aikojen kerroksellisuutta ja kerrosten yhtäaikaista läsnäoloa jokaisessa nyt-hetkessämme. Kerrokset hän on piirtänyt pitkän, keskipitkän ja lyhyen keston jatkumoihin. Pitkän keston jatkumoissa vaikuttavat kulttuuriemme syvärakenteet, keskipitkä kerros rakentuu yhteisöjen vaihteellisesta tapahtumahistoriasta, ja lyhyt kesto tarkoittaa ”sanomalehtimiehen aikaa”.

Ajan epälineaarisuutta ja menneisyyden monitasoisen läsnäolon merkityksiä on koskettavasti pohtinut myös kirjailija Eeva Kilpi teoksessaan Rajattomuuden aika, jossa hän palaa lapsuutensa menetettyyn Karjalaan ja kipeään äitisuhteeseen:

*[M]enneisyys kutsuu meitä yhtä lailla kuin me kutsumme menneisyyttä nykyisyytemme tueksi. [ – ] Nykyisyys ja menneisyys ovat vuorovaihtuksessa keskenään, ne eivät ole pelkkä jatkuvuus, eivät pelkkää kronologista perättäisyyttä, vaan ne vaikuttavat toisiinsa kuin paineet virrassa jota tulvat, säät ja pyörteet kölskyttävät edestakaisin.*

Olen usein pannut merkille, miten kulttuurihistorian opintoihin enenevässä määrin hakeutuvia nuoria motivoi vilpittömän historiannälkä. Peruskurssin alussa annamme heille pienen kotitehtävän: ”Miten historia on osa minua, ja miten minä olen osa historiaa?” Usein tehtävä on ensin herättänyt hämmennystä ja sitten myös riemastusta: oivaluksen, että historia tarkoittaa paitsi kuulumista pienempiin ja laajempiin jatkumoihin myös historiatietoisuuteen liittyvää vastuuntuntoa tulevaisuuden menneisyydestä – ja tulevaisuudesta.

Paavo Haavikon sanoin: historia on sitä, että kukaan ei elä eikä kuole yksin. ●

” Mieleni tekee haastaa sekä pässi että psalmirunoilija.

Menneisyys elää meissä



Tutkimus luo ajankuvaa,  
elää ajassa – ja vaatii aikaa.

TEKSTI MARJO LAUKKANEN | KUVAT ELLI ALASAARI

# Ajan kanssa

Tässä jutussa hypätään ajassa: Vuosikymmenten takainen  
Petsamo vaihtuu tämän päivän Rovaniemeksi – ja  
keskustelu muistoista puheeksi hisseistä.





Kulttuurihistorian tutkija Tiina Harjumaan mukaan ajan kerroksellisuus on muistelussa alati läsnä.

**P**etsamo oli osa virallista Suomea vain hetken aikaa, 1920–1944. Vuosien lukumäärä ei kuitenkaan määritä Petsamon merkitystä Suomelle – sen tekevät ihmiset.

Kulttuurihistorian tutkija Tiina Harjumaan tutkii pian julkaistavassa väitöskirjassaan, miten petsamolaiset hahmottavat menneisyyttään ja millaisia merkityksiä he antavat muistoilleen. Tutkimuksessa petsamolaisia ovat alueella asuneet ja sieltä vuonna 1944 Suomeen evakuoituidet henkilöt sekä heidän jälkeläisensä.

– Muistitiedon muodostuminen on jatkuvaa keskustelua menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden kanssa. Monilla on pelko ja huoli, että muistot häviävät, jos niitä ei viimeistään nyt saada tallennettua. Tämän hetken toiminnalla varmistetaan tulevaisuuden jatkuvuutta, Harjumaan kuvailee.

– Ajan kerroksellisuus on muistelussa alati läsnä.

Harjumaan tutkimusaineisto on monipuolinen. Pelkästään haastatteluaineistoa on neljänlaista ja kuudelta vuosikymmeneltä. Uusimmat 2010-luvun haastattelut ovat Tiina Harjumaan ja hänen kollegansa Tiina Suopajarven tekemiä. Kansanperinteen arkistosta on kolttasaamelaisten kanssa tehtyjä haastatteluja 1960–1970-luvuilta sekä Inarin kulttuuritoimen teke-

miä petsamolaishaastatteluja 1970–2010-luvuilta. Muu aineisto sisältää muun muassa Petsamo-Seuran lehdessä julkaistuja kertomuksia, runoja ja valokuvia.

Petsamosta aiemmin julkaistut kirjoitukset ja tutkimus ovat tärkeitä paitsi tutkijalle, myös monille haastatteluihin osallistuneille.

– Toisten kertomukset ja tutkimus tarjoavat rakennusaineita omalle tarinalle ja tulkinnoille.

Rakennusaineina toimivat lisäksi valokuvat ja suvussa periytyneet esineet, joita osa haastateltavista on esitellytkin Harjumaalle haastattelujen aikana. Moni on myös lukenut petsamolaissyntyisen Erno Paasilinnan 1980-luvulla julkaisemat teokset *Kaukana maailmasta* ja *Maailman kourissa*, jotka yhdessä muodostavat ensimmäisen Petsamon historiaa käsittelevän suurelle yleisölle suunnatun yleisesityksen.

#### Ajan kultaamat muistot

Tutkimusaineiston tuoreimmissa haastatteluissa ja kirjoituksissa Petsamossa eletystä lapsuudesta tai nuoruudesta on kulunut yli 70 vuotta. Petsamolaiset pohtivatkin, kuinka osa yksityiskohdista on hämärtynyt ja ”aika kullannut muistot”.

– Muistamisen prosessissa merkityksenannot kitey-

tyvät. Muistelemineen luo Petsamosta tietynlaisen kuvan ja tulkinnan, joka voi jopa myyttillistyä. Yleensä Petsamo nähdään idyllisenä, lohdullisena ja turvallisena menneisyyden paikkana, johon muistoissa voi palata.

Jo 1920- ja 30-luvuilla Petsamoa pidettiin kulttuuriltaan ja elämänmenoltaan erilaisena kuin muuta Suomea. Petsamo oli suosittu turistikohde, jonne matkaamista kuvailtiin sanoilla ”kuin ulkomaille menisi”.

Jäämeren rantaan rajautuvalla alueella asui niin saamelaisia, suomalaisia kuin venäläisiä sukujuuria omaavia, esimerkiksi Vienan karjalaisia. Asukkaita oli alueen kokoon nähden vähän: evakkoon lähdettäessä noin 5 500.

Arki Petsamossa ei ollut pelkkää auringonpaistetta. Petsamolaiset muistelevat kotiseutuaan paikkana, jossa elettiin luonnon armoilla ja jossa elämä oli oman onnen varassa. Sen sijaan menneisyyden radikaalia ”vastakarvaan” lukemista ei Harjumaan aineistossa esiinny. – Sille ei vaikuta olevan halua tai tarvetta.

Harjumaan mukaan ajallisen etäisyyden ansiosta monen on helpompi puhua menneisyyden kipukohdista. Ei

silti kaikkien. Esimerkiksi eräässä Petsamolaista-lehdessä julkaistussa kirjoituksessa todetaan, että ajanjakso sisältää välirauhan ja jatkosodan ajat, mutta kirjoittaja ei voi eikä halua niistä kertoa.

– Petsamo hahmottuu hyvin vahvasti sodan ja evakkovaiheen kautta, aikana ennen sitä ja sen jälkeen.

Harjumaan mukaan monissa yhteisöissä ja kulttuureissa on oma vedenjakajansa: hetki tai ajanjakso, joka määrittää sitä, miten menneis-

syys nähdään, miten nykyhetkeä merkityksellistetään ja miten tulevaisuuteen suuntaudutaan.

#### Ei ole Petsamoa, johon palata

Harjumaan tutkimuksessaan kiinnostunut ennen kaikkea muistamisen prosesseista ja merkityksistä. Silti tutkimus luo osaltaan myös kuvaa Petsamosta. Harjumaan on pohtinut, uusintuuko käsitys menetetyistä idyllistä. Hän on pyrkinyt välttämään tätä tarkalla lähdetyöllä.

– Olen pyrkinyt ymmärtämään aiheita ja lähteitä niiden omissa konteksteissa.

Historian tutkija tiedostaa, ettei menneisyyttä pidä tulkita tämän hetken arvoilla, käsitteillä ja asenteilla. Julkisissa keskusteluissa näin voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun rinnastetaan toinen maailmansota ja evakkous nykyiseen maailmantilanteeseen, sotiin ja pakolaisuuteen.

– Aika, paikka ja kulttuurinen konteksti on eri. Tapahumat eivät ole suoraan verrannollisia, mutta voimme löytää yhtymäkohtia ja tehdä valistuneita arvioita siitä, mitä menneisyydestä voisi oppia.

Petsamolaisten kokemuksia määrittää Suomen sota- ja kokonaishistoriassa sivussa oleminen. Tämä kipupiste on voimistanut petsamolaisten halua muistojensa ja historian jakamiseen.

Harjumaan tutkimukseen osallistuneet eivät haaveile Petsamon palauttamisesta Suomelle. Viimeistään 1990-luvulla rajan aukeamisen jälkeen alkaneet turistimatkat osoittivat, miten paljon alue on muuttunut.

– Petsamoa ei tunnistanut entisekseen. Neuvostoliiton perintö näkyi vahvasti, ja alue oli hyvin saastunut. Todellisuus tuli vastaan: ei ole Petsamoa, johon palata.

Tutkimuksessaan Harjumaan hyödynsi työvälineenään kronologiaa eli aikajärjestyksessä etenemistä. Valmiissa väitöskirjassa aineiston analyysi on järjestetty ensisijaisesti ajan ja paikan mukaan. Haastattelutilanteissa kronologiasta ei usein ole tietoakaan.

” Tämän hetken toiminnalla varmistetaan tulevaisuuden jatkuvuutta.



Lapin maakuntamuseon näyttelyssä Suomi Jäämeren rannalla on esillä runsaasti petsamolaisia esineitä, valokuvia ja karttoja.



– Keskustelu pomppii ja elää, kun eri aikatasoilta ja paikoista siirrytään toisiin.

Erno Paasilinna pohtii klassikkoteoksensa lopussa, miten haastavaa oli koota Petsamon historiaa ja muistoja kansien väliin, kun sitä ei aiemmin ollut tehty tässä mittakaavassa. Paasilinna totesi, ettei teos tarjoa koko kuvaa aiheesta, mutta toiset tulkinnot tulevat aikanaan.

Harjumaa ajattelee omasta tutkimuksestaan samoin kuin Paasilinna.

– Tarina petsamolaisuudesta muuttuu, elää ja muovautuu vielä tämän jälkeenkin, Harjumaa sanoo.

### Ei hissipuhetta, vaan puhetta hisseistä

Hypätään ajassa, vaihdetaan paikkaa: Vuosikymmenten takainen Petsamo vaihtuu tämän päivän Rovaniemeksi. Hissien edessä on ruuhkaa. Kutsunappia on painettu ja paikalle saapuu kolmesta hissistä yksi, johon mahtuu vain murto-osa odottajista. Paikalle jääneet odottavat, että hissi on lähtenyt liikkeelle ennen kuin painavat uudestaan nappia.

Arkinen tilanne saa uusia merkityksiä tutkimusjohtaja Mika-Petri Laakkosen kanssa juttellessa. Laakkonen tutkii ennakoivia algoritmeja hajautetuissa informaatiojärjestelmissä. Siis mitä ja missä? Ja miten ne liittyvät hisseihin?

Algoritmi on alun perin matemaattinen käsite. Se tarkoittaa yksityiskohtaista kuvausta tietyn prosessin etenemisestä. Algoritmin sisältämiä toimintoja seuraamalla voidaan ratkaista tietty ongelma – kuten se, ettei hissiä odotettaisi turhaan. Ennakoivilla algoritmeilla pyritään ennakoimaan tulevia tapahtumia ja sitä kautta optimoimaan prosessia.

Hajautetussa järjestelmässä informaatiota ei ole keskitetty tiettyyn paikkaan, vaan se on hajautettu eri päätelaitteille ja fyysisille objekteille.

– Hisseistä on tullut mediaobjekteja, Laakkonen sanoo.

Joitakin vanhoja malleja lukuun ottamatta hissit ovat digitaalisia ja tietoverkossa. Tavoitteena on optimoida hissien käyttöä ja säästää ihmisten aikaa. Laakkonen on tutkinut hissejä yli kolme vuotta, osan globaalin hissiyhtymän rahoittamassa hankkeessa. Yhteistyölle on suunnitteilla jatkoa.

– Seuraavan sukupolven hissit pystyvät vaihtamaan tietoa, kommunikoimaan keskenään ja oppimaan toisiltaan. Geneettiset algoritmit mahdollistavat uudenlaisen tavan manipuloida aikaa.

Laakkosen mukaan geneettiset algoritmit pohjautuvat Darwinin evoluutioteoriaan ja genetiikkaan.

– Vain parhaat yksilöt jäävät henkiin. Hisseistä valitaan tietty populaatio ja niistä etsitään parhaat, joita ruvetaan ”risteyttämään”. Algoritmin etsintätilaa laajennetaan mutaatioilla.

Laakkosen puheessa risteilee matemaattisia, luonnontieteellisiä ja yhteiskuntatieteellisiä termejä. Pieneltä vaikuttava harmi – hissien odottaminen turhaan – laajenee yhteiskunnalliseksi kysymykseksi.



– Hissit ja liukuportaat liikuttavat yhdessä viikossa koko maailman populaation verran väkeä.

Tällä hetkellä hissien optimointiin käytettävää dataa saadaan vain niiden sisältä. Tarkoitus olisi laajentaa datan keruuta myös ulkopuoliseen tilaan. Näin tapahtuu jo esimerkiksi lentokentän turvatarkastuksessa, jossa infrapunasensoreiden avulla ennakoitaan tarkastukseen saapuvien ihmisten määriä ja liikkeitä.

### Aika on suhteessa

Mitä oikeastaan yritämme säästää, kun optimoimme hissien käyttöön kuluva aikaa? Kulttuurissamme aikaa määritellään niin absoluuttisena aikana – sekunnit, minuutit, tunnit – kuin maapallon liikkeenä suhteessa aurinkoon ja kuun kiertoon – vuorokausi, kuukausi, vuosi. Aika on silti paljon muutakin.

– Aika on vaikea filosofinen käsite. Hissien kohdalla manipuloidaan metafyyssistä aikaa, joka vaikuttaa ihmisten liikkeisiin.

Ajan kuluessa aikaa ovat pohtineet erityisesti filosofit, matemaatikot ja fyysikot. Immanuel Kantin mukaan

aika ja avaruus ovat intuition muotoja ja suhteessa matemaattiseen tietoon, kun taas Emmanuel Levinasin mukaan aika on suhteessa muihin ihmisiin. Ehkä tunnetuin on kuitenkin Albert Einsteinin teoria ajan suhteellisuudesta.

– Alfred North Whiteheadin mukaan aika on hetkien välisissä suhteissa. Näin ajattelen itsekkin.

Laakkonen innostuu kertomaan vaikeimmasta kirjasta, jota on koskaan lukenut. Kyseessä on Whiteheadin julkaisema teos *Process and reality* vuodelta 1929.

– Olen laputtanut ne kohdat, joita en ymmärrä. Kirja on täynnä lappuja, Laakkonen naurahtaa.

### Emme ole kopiokoneita

Ennakointi perustuu tyypillisesti lineaariseen käsitykseen ajasta ja raideajatteluun: se, mitä on tapahtunut menneisyydessä, tulee tapahtumaan jossakin muodossa myös tulevaisuudessa. Laakkosen mukaan tämä ei riitä.

– Usein kuvauksesta poistetaan sattuma ja kaaos. Whiteheadin mukaan kaaos ja järjestys ovat kuitenkin kolikon kaksi puolta. Mitä enemmän on kaaosta, sen parempi tietoisuus on järjestyksestä. Kun outous toistuu, siitä tulee tuttu, ja tila muuttuu kaaoksen kautta

järjestykseksi.

Laakkosen mukaan tieteessä pitää ymmärtää makrohistoriallinen konteksti voidakseen osallistua keskusteluun. Silti uusi sukupolvi luo aina uuden aikakauden.

– Mitä kauemmas katsomme menneisyyteen tai tulevaisuuteen, sitä vaikeampi meidän on sitä ymmärtää. Hyppäykset uuteen vaativat kokonaan uudenlaisia ajattelua.

Laakkonen ei tyydy vain lukemaan aika-avaruusteoriasta, vaan kehittää sitä itse. Teorian kehittäminen vaatii – arvaatte kyllä – aikaa.

– On kamala ajatus, että yliopistossa olisi vain kopiokoneita, jotka tuottavat samankaltaisia julkaisuja ja konferenssiesitelmiä toinen toisensa perään. Oman ajattelun kehittäminen vaatii paitsi lukemista myös ajattelua. Tutkijoilla pitäisi olla aikaa ajatella.

Laakkoselle tämä tarkoittaa oikeanlaisia puitteita, kuten ulkopuolista rahoitusta, joka mahdollistaa keskittymisen tutkimukseen. Lisäksi hän kertoo tarvitsevänsä järjestyneen ajan, sen että päivissä on tietty rytmi. Aamupalan ja lounaan välisen ajan hän esimerkiksi pyhittää lukemiselle.

– On tärkeää oppia joka päivä jotakin uutta. ●



Tutkimusjohtaja Mika-Petri Laakkonen on tutkinut hissejä yli kolme vuotta.



# Saamelaiden kotiseutualueen koulu elää vuodenaikojen syklissä

TEKSTI MARJO LAUKKANEN | KUVITUS MERI HEIKKILÄ

**P**orojen syyserotuksen aikaan Nuorgamin koulu siirtyy erotuspaikalle Skalluvaaraan. Lapset ovat mukana erotuksissa käyden koulua aamupäivisin ja sopivissa väleissä.

– Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia asioita, esimerkiksi katsotaan, mitä kasveja lähiluonnossa on tai kirjoitetaan ja piirretään poroerotuksiin liittyvistä asioista. Porojen eri nimitykset tulevat myös tutuiksi porotöiden parissa, kertoo yliopistotutkija Pigma Keskitalo kasvatustieteiden tiedekunnasta.

Keskitalo työskenteli itse Nuorgamin koulussa vastavalmistuneena luokanopettajana 1990-luvun lopulla. Opintojen aikana oli ollut keskustelua opetuksen uudenaikaisesta organisoimisesta, ja Keskitalo pääsi heti soveltamaan koulutustaan käytännössä.

Nuorta opettajaa kiehtoi holistisuus, kokonaisvaltainen oppiminen. Keskitalon mukaan Nuorgamissa oli loistavat olosuhteet kokeilla uutta: pieni koulu, jous-

tava yhteisö ja kannustava koulunjohtaja.

– Suunnittelimme opettajien kanssa isompia kokonaisuuksia, jotka integroitiin opetussuunnitelman tavoitteisiin, ja sovimme niistä yhdessä lasten kanssa.

Sittemmin laaja-alaisuudesta ja ilmiöoppimisesta on tullut peruskouluissa valtavirtaa, johon uusi opetussuunnitelmakin velvoittaa.

– Saamelainen pedagogiikka on ollut edellä aikaansa, ja siitä on yhä paljon ammennettavaa.

Vaikka koulua on kritisoitu ja uudistettu yli sata vuotta, tutun järjestyksen muuttaminen voi olla haasteellista. Keskitalon mukaan opetuksen organisoiminen kytkeytyy käsitykseen tiedosta: Mitä tieto on ja miten se rakentuu? Kuka tiedon omistaa?

Koulunkäyntiä rytmittävät 45 minuutin oppitunnit – joskus tuplatunteina – ja vartin välitunnit. Tätä rakennetta on hankala rikkoa, sillä yleensä opettajat opettavat monia luokkia, taukoja tar-

vitaan ja lasten välitunneilla pitää olla aikuinen valvomassa.

– Kun totuttua lähdetään muuttamaan, pitää heittäytyä mutta myös suunnitella, jotta kaikki toimii ja oppimisympäristö on turvallinen. Uudistaminen vaatii rehtorin ja koko koulun tuen. Kukaan ei pysty muuttamaan koulukulttuuria yksin, Keskitalo painottaa.

Työuransa aikana Keskitalo on tarkastellut koulua eri näkökulmista. Luokanopettajana työskentelyn jälkeen hän opetti parikymmenen vuoden ajan tulevia luokanopettajia Saamelaisessa korkeakoulussa Norjassa ennen kuin ryhtyi tutkijaksi Lapin yliopistossa.

## Joustava elämänrytmi

Saamelainen aikakäsitys on Keskitalon mukaan syklinen ja kiinteästi yhteydessä vuodenaikoihin. Saamenmaassa vuodenaikoja on neljän sijaan kahdeksan, ja kullakin on oma merkityksensä myös monin tavoin modernisoituneessa arjessa.

– Vuodenaikatyöt määrittävät elämänrytmin. Esimerkiksi poroerotuksille, heinänteolle, kalastukselle, marjastukselle ja työvälineiden huoltamiselle on oma aikansa, Keskitalo kuvailee.

Joustavuus on saamelaisessa kulttuurissa keskeistä. Vuodenaikatyöt tehdään tietyn ajanjaksona ja luontoa lukien, mutta työllä ei ole välttämättä päivántarkkaa aloitusta tai lopetusta.

– Pitää osata sopeutua vaihteleviin olosuhteisiin.

Saamelaiseen pedagogiikkaan kuuluu saamelaisen arvojen vaaliminen. Keskitalon mukaan saamelainen kulttuuri on hyvin yhteisöllinen, mikä näkyy myös opetuksessa. Opettajat tekevät tiiviisti yhteistyötä lasten ja perheiden kanssa.

– Kulttuurin keskiössä on ympäristö, yhteisö ja yhteiskunta. Myös koulu laajentuu siihen suuntaan.

Keskitalo toivoo, että koulun paikantaminen ”neljän seinän sisälle” olisi ylipäätään jo menneisyyttä ja opetuksesta yhä enemmän tapahtuisi luokkahuoneen ja koulurakennuksen ulkopuolella.

Saamelaislapsista suurin osa asuu nykyisin saamelaiden kotiseutualueen ulkopuolella, mikä asettaa opetukselle omat haasteensa. Tänä lukuvuonna Rovaniemen kaupunki päätti, että saamen kielen opetus järjestetään etäopetuksena kouluajan ulkopuolella eli iltapäivisin ja iltaisin koululla tapahtuvan kontaktiopetuksen sijaan.

– Tilanne on varsin haastava lapsille, perheille ja opetuksen järjestäjille. Ongelmaista, ettei uhanalaisen alkuperäiskansakielen opetus ole koululain turvaamaa kotiseutualueen ulkopuolella. Uudenlainen tilanne vaatii pikaista päivitystä lakiin ja valtionosuusrahoitusjärjestelmään. Lapset ansaitsevat parhaat mahdolliset puitteet oppia saamen kieltä, Keskitalo sanoo. •

” Saamelainen pedagogiikka on ollut edellä aikaansa.



# Ajatuksia ajasta

TEKSTI MARIA PALDANIUS  
KUVAT SANTERI HAPPONEN

**A**ika on luultavasti arvokkain asia, mitä ihmisellä on. Sen ymmärtää sitä paremmin, mitä pidempään elää. 2020-luvulla arjesta on tullut yhä hektisempää. Tieto kulkee nopeasti ja yhteydet toimivat. Se on hieno asia, mutta jos vauhti on liian kova, ajantaju saattaa kadota. Tehokkuus on nykyajan sairaus.

Aloitin työskentelyn Arktisessa keskuksessa vuonna 2005. Aika on tärkeä resurssi työssäni Venäjän arktisiin alueisiin erikoistuneena tutkijana. Sen ansiosta saan tutkia arkisten alueiden ihmisten elämää. Päivittäin joudun kuitenkin kohtaamaan sen tosiasian, että aika ei riitä mihinkään. Haastavinta on ajan jakaminen eri tehtävien välille: tarvitsen riittävästi aikaa sekä kenttätutkimukseen että tutkimustulosten analysointiin.

Ylivoimaisesti vaikeinta on työn ja arjen yhdistäminen. Erityisen vaikeaa se on silloin, kun perheessä on pieniä lapsia. Usein työelämässä on myös käynnissä kaikkein kiireisin ajanjakso juuri silloin, kun lapset ovat pieniä ja heidän kans-

saan haluaisi viettää aikaa. Meidän perheessämme tämä vaihe on onneksi takanapäin.

Olen viettänyt paljon aikaa Pohjois-Venäjällä poronmadien kanssa. Heidän elämänsä perustuu jatkuvaan muuttamiseen: aamulla koko omaisuus pakataan kelkkojen päälle, päivällä lähdetään liikkeelle, löydetään uusi paikka ja pystytetään teltat. Kun päivä on illassa, kaikki tarvittava on tehty. Siellä olen saanut kokea sen, kun mitään ei tapahdu pitkään aikaan. Kerran istuimme tuntikausia teltassa keskellä lumimyrskyä. Aika tuntui pysähtyvän ja elämä asettui uuteen rytmiin. Miehet veistelivät ja naiset ompelivat. Minä keskustelin ihmisten kanssa ja tein muistiinpanoja.

Myös keväällä 2020, kun korona iski, olin metsässä nomadien kanssa. Rajat menivät kiinni, enkä päässyt palaamaan Suomeen. Onnekseni sain työpisteen erästä venäläiskaupungista, jossa olin aiemmin käynyt vain läpikulkumatkalla tundralle. Koronan ansiosta minulla oli enemmän aikaa ja vietin Venäjällä lopulta puoli vuotta. Nurja puoli oli se, että poissa ollessani tyttäreni valmistui koulusta, enkä ollut paikalla. Korona toi minulle siis voiton ja tappion.

*Florian Stammler*

- Tutkimusprofessori, arktinen antropologia, Arktinen keskus



*Mirja Heikkala*

- Kehittämisen asiantuntija, koulutus- ja kehittämispalvelut

**M**oni on kauhistellut sitä, että aloitan CrossFit-treenit aamukuudelta. Säännöllinen aamutreenaaminen on ollut ohjelmassa lähes kymmenen vuotta. Tämä tyyli sopii minulle. Aamutreeniin käytetty aika ei ole perheeltä pois, ja sen ansiosta minulla on työpäivän jälkeen aikaa lapsille ja heidän harrastuksilleen.

Ajankäyttö vaatii jatkuvaa suunnittelua, ja koen olevani siinä melko hyvä. Minulle on tärkeää olla ajoissa ja tehdä sovitut tehtävät ennen deadlinea. Esimerkiksi maisterin tutkintoa suorittaessani onnistuin sovittamaan opinnot, harrastukset ja lapsiperhearjen sujuvaksi kokonaisuudeksi.

Aika on toisaalta myös käsittämätön asia. Toisinaan päivät tuntuvat todella pitkiltä mutta vuodet lyhyiltä. Kun työ vetää imuunsa, työpäivät menevät nopeasti. Pidän työstäni ja siitä, että minulla on useita projekteja samaan aikaan. Päättyöni ohella toimin sivutoimisena yrittäjänä urheilulavallisuuden parissa. Perheessäni kaikki

ovat aktiivisia liikkuja, mikä vaatii oman suunnittelunsa.

Elämän varrella aikakäsitykseni on muuttunut paljon. Parikymppisenä vuosi tuntui pitkältä ajanjaksolta. Nyt se tuntuu lyhyeltä. Ajan kulumiseen liittyy myös haikeutta. Lasten kasvaminen saa ymmärtämään elämän rajallisuuden. Olen tietoisesti opetellut hetkessä elämistä siinä välillä jopa onnistuen.

Kevään 2020 koronasulku on jäänyt mieleeni positiivisena kokemuksena. Kiire loppui ja saimme viettää enemmän aikaa perheenä. Minä ja mieheni olimme onnekkaita, kun molemmilla säilyi työpaikka koronasta huolimatta. Muistellemme tuota kevättä lämmöllä.

Ajattelen, että aikaa on aina sopivasti, kun sen käyttää itselleen ja läheisilleen tärkeisiin asioihin. Minun aikani kuluu perheen, työn, ystävien ja harrastusten, erityisesti urheilun parissa. Minua ei näe puutarhassa kuokkimassa tai sohvalla tekemässä käsitoita. Elämä on valintoja ja minä olen valinnut näin. Koen, että ajankäytöllisesti minusta on tullut organisoinnin mestari.



**A**ika on olennainen tekijä elämässäni. Pysin käyttämään sekä työ- että vapaa-aikani asioihin, jotka ravitsevat sydäntäni. Minut tekee onnelliseksi se, kun pystyn vaikuttamaan positiivisesti yhteiskunnan rakenteisiin tai ihmisten elämään. Haluan elää mahdollisimman vahvasti tässä hetkessä. Tähän hetkeen asettuminen toimii lääkkeenä myös syksyisin iskevään tunteeseen siitä, että kesä meni liian äkkiä.

Minulla on kaksi ammattia. Teen edelleen tutkimustyötä vierailevan tutkijan roolissa Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutissa, jossa minulla on pitkä työhistoria. Tutkijana olen keskittynyt erityisesti alkupe-  
räiskansojen oikeuksiin. Toinen työni on opettaa meditaatiota ja joogaa, hevoskommunikaatiota ja luontoratsastusta sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia oman yritykseni kautta. Tutkimustyö ja meditaation opettaminen ovat palvelu-  
ammatteja, joita teen sydämeni kutsumuksesta.

### Leena Heinämäki

- Alkupe-  
räiskansa-  
oikeuden dosentti
- Yrittäjä, meditaatio-  
ja joogaohjaaja,  
Hiljaisuuden Tila  
Sydänmaa

Ehdin tehdä monenlaisia merkityksellisiä asioita, kun priorisoin aikani oikein. Ajankäytön suunnittelu on minulle lähes automaattista. Aamuni alkavat meditaatio- ja joogaharjoituksella sekä rauhallisella aamiaisella. Päivisin teen joko tutkimustyötä tai yritykseni toimintaan liittyviä tehtäviä. Internetiä käytän harkitusti ja rajoitusti. Minun ei tarvitse juuri löhöillä rentoutuakseni, koska elän aika stressivapaata elämää.

Korona on vaikuttanut ajankäyttöni vain siten, että ulkomailla ei ole tullut käytyä ja meditaatiokursseista osa on siirtynyt verkkoon. Lähiympäristössä on tullut vietettyä enemmän aikaa. Suhteeni aikaan on muuttunut läpi elämän, ei niinkään koronan takia. Mitä pidempään elää, sitä arvokkaampaa ajasta tulee.

Aika tarkoittaa minulle mahdollisimman paljon tässä hetkessä elämistä. Nykyhetki sisältää myös menneen ja tulevan. Aika liittyy koko elämänkaareen ja kypsyyttää ihmisyyttä. Hyväksyn sen, että aika kulkee omaa tahtiaan, se on jatkuvaa muutoksen virtaa. Minä voin vaikuttaa vain omaan suhtautumiseeni: voin olla tietoisesti osa virtaa tai pyristellä sitä vastaan. Valitsen ensimmäisen. Se on tyytyväisyyteni salaisuus. ●



kolumni

OLLI TIURANIEMI

Eläkeläinen

Ex-viestintäpäällikkö

” Eks rehtori Esko lohti naamakirijasa, että Ollista son tainnu tulla eläkelä tanssihullu.



## ASENTOLOHENA LAIJASTAVEETTÄVÄSÄ

**Y**lhensäähän sitä prukathan sanua, että eläkelähän sitä on aikaa asettua maakkaahman asentolohena laijastaveettäväsä pirtin sängysä. Voin vannua, että eläkelä ei ehi eltaantumhan nuttuskehevelinä yhthän enemppää ko työaikanakhan. Vuorokausi ei jätätä, tunnint ovat aina yhen mittasia. Ainua ero on se, että eläkelä voit itte päättää, mitä aikaa taskukellosi käy: haluakko saaha alatoopit liikhele jäneksen selijäsä hopusti vai käpsehtiä käymäjalakaa verkkasta lehemänkäyntiä. Son vähän luonthestaki kiini kumman valittet, ko ei ole ennää päälepäsmäreitä eikä näläkä koulaamasa askelheita.

**Mulla ittelä meni** ajantaju nelikympypisenä ko äkkäsin peihlin kattoessa ni, että hui, miekö se olenki. Kyllähän se rekimatka miunki kohala varsan taamo. Hölläsin ”hupia”, lopetin kahakäthen kuikuilun ja aloin elähmän tätä päivää itteni kansa. Olennaiseksi kysymykseksi nousi, kenen vetämää aikaa kehosi käy ja koekko ajan kehon vai yksisthän pään kautta. Maratonsouvi opetti mulle palijon suhthesta aikhan. Seittemän vuotta tavottelin ”parempia aikoja” silimät suittirenkhaina. Lopulta hokasin, että maratoninki voi kilostella ajan kansa iliman hoppua maahlin, joka kyllä tullee ethen aikanhän. Ko aika unohtu, aloin ilostumhan itte juoksusta.

Eläkehele heivasin itteni kylykimyyryä vuojen 2018 alusta lukien. Siirto suju kuumasa Kuuban yösa nappaskengisä salsaten. Nykyhän jaan mulle suotua aikaa erilaisten yhistysten kautta. Tekemiset eivät ole juurikhan työurasta vähentynhet, vaikka palakkaa ei ennää maksetakhan. Eläkehele jääesä taisin hevostella sillosele rehtorile, että nythän sitä saattas kuoristaa hihat ja alakaa tuottamhan vaikka oopperan jokivarresta ja näytöskipahlen tanssahtelemisesta. Ei sitä tainnu hankhän uskoa, vähän eppäilin itteki, mutta nyt aika on tuottanu kaks näytöskipaletta ja Karvalakkiooppera on vuojen päästä ensi-illasa Rovaniemelä.

**Maratonien loppuverryttelynä lipsuttelin** tanssikurssile. Riemastuin heti, eikä sole mikhän ihime, ko tanssihan on hetken taijetta ja syvvää läsnäoloa ajasa. Eks rehtori Esko lohti naamakirijasa, että Ollista son tainnu tulla eläkelä tanssihullu, ko hää kaahottaa myöthänsä tanssaamasa eri puolila Suomea. Itte huntteerasin, että pitkät net on Eskolaki halakopinut, joita hää virkiänä eläkeläisenä laittaa naamakirijasa rami-le. Eks rehtori Maurin naamaa olen nähäny kerran vilhaukselta salakkuvuoren takkaa yliopiston lasiputkesa. Näyttää hälläki olevan rohovessorina niin kiire kinterheilä, etteivät mahu asiat ennää yhthen salakhun.





TEKSTI PIIA RYTI LAHTI | KUVITUS RUUSA PIRKOLA

## Muotoilua ajasta ajattomuuteen

**N**ykypäivän ihminen suhtautuu aikaan toisin kuin menneinä vuosisatoina. Nyt täytyy ”olla ajan hermolla” ja muistaa, että ”aika on rahaa”, jotta sitä ei hukkaa turhaan. Metaforat kertovat länsimaisesta aikakäsityksestä, joka korostaa jatkuvaa eteenpäin liikkumista ja dynaamista kehitystä pysähtymisen sijaan.

Miten abstraktista ajasta saa kiinni? Vuosikalenteri ja kello ovat ne itsestään selvimmät nykyihmisen elämää jäsentävät ajan konkretisoijat – mutta on myös muita tapoja löytää aika.

Muotoilijat, nuo ihmiselämän materialisoijat, ovat oivaltaneet ajan tuotteistamisen moninaiset mahdollisuu-

det. He ovat sisäistäneet ajatuksen siitä, miten ihmiselämä kiinnittyy aikaan käsin kosketeltavien kappaleiden avulla. Teollistumisen jälkeen nämä ympäristöön liittymisen materiaaliset välikappaleet ovat saaneet mitä erikoisempia muotoja.

Aikaan liitetään yhä useammin myös muutos. Muodissa se voidaan havaita pukeutumistyylien vaihtumisena. Vuosikymmenet ja ajanjaksot tunnustetaan muotityyleistään. Olkatoppaukset, korvalappustereot ja pastellisävyt ovat ominaisuuksia, joista tunnistan itselleni merkityksellisen nuoruusajan 1990-luvulla. Ajalle on siis olemassa havaittavia ja tunnistettavia piirteitä. Kun muoti muuttuu, on aikakin muuttunut.

Aika ja kiire ovat sanoja, jotka rinnastetaan toisiinsa, mutta joiden suhdetta harvoin kyseenalaistetaan. Materiaalisessa ympäristössä tapahtuvien muutosten kautta käsitämme ajan etenemisen. Kaupunkiympäristöjen jatkuvat rakennus- ja tietyömaat sekä luonnonympäristöjen muuttuminen ilmastonmuutoksen vaikutuksesta luovat meille käsityksen ajankiihtymisenä. Oman elämän aikajanalla liiallinen määrä tapahtumia muuttuu helposti merkityksettömäksi sotkuksi, josta on vaikea nostaa esille niitä itselle merkityksellisimpiä tunnusmerkkejä.

Ajattomissa tuotteissa tavoitetaan ajan yli kantavaa merkityksellisyyttä. Suomalaiset muotoilijat, kuten Alvar Aalto, Armi Ratia tai Maija Isola, ovat onnistuneet muotoilemaan materiaaleista jotain inhimillisesti mer-

kityksellistä, pysyvää ja muuttumatonta, kuten elämän mielekkyyttä, rakkautta ja elämän jatkuvuutta. Suomalainen ja skandinaavinen muotoilu tunnustetaan edelleenkin maailmanlaajuisesti.

Klassisen suomalaisen muotoilun keskeisin materiaallinen ympäristö on luonto. Pohjoinen luonto auttaa meitä edelleenkin löytämään

ajattomuuden, jonka muotoilijamme ovat vuosikymmeniä sitten paikantaneet ja jota toivon mukaan emme kadota, kun innostumme uusien materiaalien merkitysten kehittämistä.

Ilmastonmuutos on haaste, mutta muotoiluajattelun näkökulmasta se voi jopa auttaa meidät taas löytämään suhteemme aikaan. ●

Kirjoittaja on yliopistonlehtori taiteiden tiedekunnassa.

” Materiaalisessa ympäristössä tapahtuvien muutosten kautta käsitämme ajan etenemisen.



### Arktinen Aikavaellus

Aika muuttuu matkaksi,  
tiede ja taide kietoutuvat yhteen.

Reitille lähdettäessä  
vanhimmat kirkkotuvat ovat katsoneet  
Mantojärven suuntaan 1800-luvun alusta,  
alueella on asuttu jo esihistoriallisella ajalla.

Neljätoista kilometriä, jokainen metri  
vie kulkijaa miljoona vuotta eteen- tai taaksepäin.  
Ihmisen aika on 13,8 miljardia vuotta sitten  
tapahtuneesta alkuräjähdyksestä askeltaen  
lopussa vain 80 cm.

## tuokio arktisessa

---

Kuva:  
HENNA MATTILA  
Utsjoen kirkkotuvat 24.7.2021, klo 23:30

Teksti:  
MIRJA HILTUNEN

Arktisen Aikavaelluksen kesälukio,  
Utsjoki 19.–30.7.2021



KUN OLIT IHAN VARMA, ETTET TARVITSE  
YLIOPISTOSSA MÄTIKKÄÄ....

... MUTTA TODELLISUUDESSA...



SARA KALAJANNISKA Opiskelija, graafinen suunnittelu, taiteiden tiedekunta

## Oma ala ei aina löydy kerrasta

**O**piskelijoiden keskuudessa tun-  
nelmat ovat uuden lukuvuoden  
osalta odottavaiset ja innostu-  
neet. Mutta mitä jos näin ei olekaan? Mitä  
jos juuri alkanut tai jo muutaman vuoden  
kestänyt ala ei olekaan se oma juttu?

Yksi tällaisessa tilanteessa oleva on kol-  
matta vuotta audiovisuaalista mediakult-  
tuuria opiskeleva Jussi Pohjavirta, jonka  
opinnot eivät olleet sitä, mitä hän aluksi  
luuli.

– Oma kiinnostus opintoihin on ailahtel-  
lut ja muuttunut kahden ensimmäisen vuo-  
den aikana. Aloittaessani yliopistolla minua  
kiinnostivat kaikki elokuvajutut. Opiskelujen  
aikana olen kuitenkin huomannut, että ky-  
seinen ala on melko romantisoitu. Alussa  
itselläni olivat mielessä juuri tuollaiset nä-  
kemykset alasta, mutta ne eivät olleetkaan  
koko totuus, Pohjavirta muistelee.

Toisena opiskeluvuotena Pohjavirta ha-  
vahtui huomaamaan, ettei hän halua tehdä töitä liikkuvan kuvan  
parissa. Vastapainoksi hän aloitti valokuvauksen sivuaineen ja  
kokee, että on saanut siitä enemmän irti kuin muista opinnoista.

Vaikka Pohjavirran opinnot ovat vielä kesken, ne ovat kui-  
tenkin sen verran pitkällä, että hänen tavoitteenaan on saada  
kandi tehtyä Lapin yliopistossa.

– Maisterin tulen tekemään sitten jossain toisaalla, koska  
omat henkilökohtaiset tavoitteet ja unelmat ovat jo muualla.  
Olen kuitenkin päässyt kuvajournalismin makuun sen verran,  
että haluisin niitä hommia tehdä enemmän ja tienata elanto-  
ni sillä tavoin.

Halu vaihtaa opiskelupaikkaa on usein pienoinen kriisi. Jussi



ELLI ALASAARI

Pohjavirta ei ole tässä suhteessa poikkeus, mutta vaikein vaihe  
on kuitenkin jo takana päin.

– Tällä hetkellä minua ei estä mikään vaihtamasta koulua tai  
alaa. Aiemmin minulla oli sellainen ”mental breakdown” ja halui-  
sin nopeasti pois Rovaniemeltä. Nyt kyllä menee taas paremmin  
ja tiedän, että kun saan kandintutkinnon pakettiin, olen vapaa  
tekemään mitä haluan.

Kandiopiskelija ei enää koe sosiaalista painetta valintojensa  
suhteen, vaikka aiemmin hän kohtasi sitäkin.

– Kun halusin lähteä pois, lähipiirissä potkivat, että käy vain  
se koulu loppuun. Myöhemmin olen oivaltanut, että niin se on  
parempi kuin lähteä pois ihan tyhjin käsin.

JUUSO SIEVÄNEN

### blogi

#### LUPA LAISKOTELLA!

Ennen kuin annan yhtään neuvoa opintoihin, on aloitettava vapaa-ajan tärkeydellä. Ensimmäinen vinkkini onkin, että rakennat opiskelija-arkesi niin, että aikaa tauoille ja rentoutumiselle on kaiken ahertamisen ohessa jatkuvasti.

Koska opinnot kuluttavat voimavarojasi hyvin monin tavoin, on täysin mahdoton ajatus, että vain yksi nollaava lauantai-ilta riittäisi palauttamaan kaikki resurssisi. Siksi on syytä huokoistaa kaikkea tekemistä ja pitää oma terveys etusijalla: koskaan ei voi olla liian kiire pienelle tauolle vaikkapa Lovisan kahvilassa!

Mutta koska kurssitehtävät ovat kuitenkin välttämättömyys, voisin vinkata kokeilemaan Pomodoro-tekniikkaa, jossa tauot ja tekeminen kulkevat käsi kädessä.

MIIKKA KERÄNEN

Opiskelijaelämää  
Lapin yliopistossa.

Lue koko teksti:  
[lapinyliopisto.blogspot.fi](http://lapinyliopisto.blogspot.fi)



## Ikuisen opiskelijan synninpäästö

**L**uokanopettaja Seija Lantzia voisi kuvailla ikuseksi opiskelijaksi. Häneltä löytyy lastentarhanopettajan ja kasvatustieteen maisterin tutkinto sekä erillisiä arvosanoja peruskoulussa opetettavista aineista. Tällä hetkellä työn alla ovat erityispedagogiikan opinnot Jyväskylän avoimessa yliopistossa.

Lantz ajattelee, ettei opintojen venymisestä työnteon tai muuttuvien elämäntilanteiden takia tulisi rankaista. Työelämän muuttuvien vaatimusten johdosta itse kukin saattaa joutua kouluttautumaan valmistumisensa jälkeen useampaankin kertaan ja olla siten ikuinen opiskelija.

Sana ikuinen opiskelija tuntuu särhtävän monen korvaan. Suomen ylioppilaskuntien liiton puheenjohtajan Annika Nevanpään mielestä niin ei tarvitsisi olla.

– Osa saattaa kokea termin ikusesta opiskelijasta yliopiston kellarissa pölytyvänä akateemikkona, joka ei koskaan valmistu. Itse näen tämän päinvastoin. Tulevaisuudessa ihmisten tulee yhä tiuhempaan päivittää osaamistaan ja ammattitaitoaan, joten toivoisin kaikkien olevan enemmän tai vähemmän ikuisia opiskelijoita. Sivistys ja osaaminen on tae menestyville ja vakaalle yhteiskunnalle, Nevanpää sanoo.

Ennen vuoden 2005 yliopistolakiuudistusta opinto-oikeus oli käytännössä rajaton. Suomen ylioppilaskuntien liitto vaatiikin yliopisto-opiskelijoiden ikuisen opinto-oikeuden palauttamista. Liitto perustelee vaatimustaan opiskelijoiden hyvinvoinnin heikentymisellä, olemattomiin kiristetyllä toimeentulolla, koulutuksen ja sivistyksen itseisarvolla sekä sillä, että rajanveto opiskelun

ja muun elämän sekä yhteiskunnan välillä on keinotekoinen.

Nevanpään mielestä opiskelijoiden tulisi voida kokeilla asioita, löytää oma polkunsaa, harhailla ja osallistua järjestötoimintaan ilman jatkuvaa hoputtamista.

Päättäjät ja yliopistojen johto ovat suhtautuneet vaatimukseen penseästi. Perusteluissa toistuu yliopistojen heikko talustilanne. Korkeakoulujen rahoitusmalli palkitsee vauhdikkaasta valmistumisesta. Nevanpään mukaan rahoitusmalli voisi tulevaisuudessa palkita suoritetuista opintopisteistä tutkintojen sijaan.

– Eikö elinikäinen oppiminen olisi parhaimmillaan juuri sitä, että ihmiset opiskelevat tulevaisuudessa yhä enemmän muun elämän ohella? Nevanpää kysyy.

HANNA-MARI RÄSÄNEN



ELINA KRISTON KOTIARKISTO



**Elina Kristo**

Yrittäjä ja luova johtaja

- Valmistui teollisen muotoilun maisteriksi Lapin yliopistosta 2009
- Harrastaa lumilautailua, pianonsoittoa, polkujuoksua, salitreeniä ja keramiikkaa
- Oma yritys Muotokoto vuodesta 2009, Grado Designin (grado.fi) luova johtaja
- Instagram @villakristo

## Muotoilija, joka brändäsi portaat uudelle tasolle

**B**rändit. Ne kiehtovat, innostavat ja haastavat. Tuovat Elina Kriston ääneen lämpöisen haaveilun fiiliksen. Muistot vievät yhteisölliseen opiskeluaikaan, teollisen muotoilun opiskelijoiden luovuuden kuplaan. Innostaviin projekteihin, joissa työskenneltiin kädet syvällä savessa.

– Kunpa kaikki muistaisivat nauttia opiskeluaikasta. Elämisen vapaudesta ja pajatyöskentelystä, ympäröivästä yhteisöstä - se on ainutlaatuista, Kristo pohtii.

Kupla ympäriltä katosi, kun oli aika siirtyä työelämään. Se haastoi, sillä nuori muotoilija oli tottunut peilaamaan ajatuksiaan muiden samanhenkisten kanssa. Kristo kokeili ennakkoluulottomasti erilaisia töitä, ja uralle mahtuu monenmoista.

– Tärkeintä on rohkeus kokeilla. Kokemuksen puute ei haittaa, kaiken oppii tekemällä ja oikealla asenteella.

**Oman yrityksensä Muotokoton** kautta Kristo tekee nykyään toimitilojen sisustussuunnittelua. Hän toimii myös luovana johtajana puolisonsa Laurin perustamassa Grado Design -yrityksessä, joka valmistaa suomalaisena käsityönä teräsportaita. Gradon design-portaat ovat pariskunnan yhteinen luomus, insinöörin ja muotoilijan innovaatio.

Gradon visuaalisuus ja markkinointi ovat Kriston käsialaa. Menestynyt brändi on huolella harkittu ja hallittu kokonaisuus.

– Opiskeluaikainen innostukseni brändeihin ja niihin liittyvään design management -ajatteluun ei ole kadonnut, päinvastoin.

Pariskunta on lanseerannut myös Grado Living -malliston, jonka ensimmäinen tuote oli asiakkaan toiveesta suunniteltu ruoka-pöytä. Ensimmäistä ideaa seurasi pian toinen.

– Seuraava tuote on jo valmiina pöytälaatikossani. Tuotesuunnittelu innostaa, ja siihen haluaisin vielä panostaa.

Luovuuden kupla ei siis ole kadonnut, pikemminkin muuttanut muotoaan. Tekeväisen muotoilijan voi vapaa-ajalla löytää myös kirjaimellisesti kädet savessa, kun tamperelaisen savipajan uumenissa syntyy uusia tuotoksia, äidin ja tyttärien yhteistyönä.

JAANA OJUVA



Rovaniemellä Laakkosen päivät  
ovat alkaneet aamu-uinnilla joessa.  
Alkulämmittely hoituu puissa kiipeilemällä.

# Elääkseen taidetta

TEKSTI PILVIKKI LANTELA  
KUVAT ELLI ALASAARI

Taiteilija Juha Pekka Matias  
Laakkoselle taide antaa tilan  
merkitykselliseen elämään.

**W** ihurin rahaston residenssitaiteilijan työhuoneessa soi munniharppu. Pöydällä on erilaisten munniharppujen lisäksi harmonisessa järjestyksessä lasileikkuri, kierroslaskuri, huopaa, kirjallisuutta ja työkaluja: nuija, pari virkkuukoukkuu, puukkoja ja lankaa.

Työhuone yliopistolla on Juha Pekka Matias Laakkoselle vasta toinen. Ensimmäinen, Helsingin Lapinlahdessa sijaitseva työhuone, on ollut käytössä vuoden alusta. Työhuone antaa tekemiselle raamit, mutta Laakkonen vasta tunnustelee tätä järjestelyä. Aiemmin hän on elänyt liikkuvaa elämää. Laakkonen on asunut yli kymmenen vuotta eri maissa, siitä lähes vuoden rahatta Ruotsin maaseudulla. Lentänyt hän ei ole kahtentoista vuoteen.

– Minun on vaikeaa hahmottaa elämäni työ- ja vapaa-ajan määritelmien kautta. Aiemmin olen työskennellyt pääosin joko ulkona tai siellä, missä näyttelykin on ollut. Taide on kenttä, missä voin elää elämää, jolle





muuten ei olisi tilaa yhteiskunnassa. Asiat, joita teen, tulevat merkityksellisiksi juuri taiteen kontekstissa.

Laakkosen töitä voisi kuvata installaatioiksi tai performansseiksi, vaikka hän itse vierastaakin näitä sanoja. Hän hahmottaa itsensä pikemmin taideprosessin osallisena kuin sen tekijänä tai luoja. Esillä oleva työ on viite siihen, mitä on tapahtunut ennen näytteille panna. Sen takana on tarina, joka vaatii katsojalta uskoa ja eläytymiskykyä.

– Toivon, että töissäni olisi älyllisesti ja tunnetasolla ymmärrettävä ja fyysisesti samaistuttava ulottuvuus, että niiden katsojat eivät olisi sivustaseuraajia. Olen töideni ensimmäinen kokija, muiden osallistujien täytyy kuvitella eletty kokemus sisälleen.

Laakkosen työskentelytavalle ominaista on kokonaisvaltainen antautuminen taideprosessiin.

Teoksen merkitys ei aina ole tiedossa taiteellisen prosessin alkaessa. Luonteenomaista Laakkosen työskentelytavalle on impulsiivisuus, intuitiivisuus, toisto ja täyden huomion antaminen taiteelliseen prosessiin.

#### Elävät materiaalit

Lontoolaisessa Corvi-Mora galleriassa vuonna 2017 esillä olleen *First Seconds* -näyttelyn yksi teos on noin kaksikymmentä senttimetriä pitkä kuoreton puukeppi. Teosprosessi lähti liikkeelle Laakkosen sahattua kaksi samanlaista keppiä elävästä puusta. Kepeistä tuli musiikkikappale, sillä Laakkonen soitti keppejä vastakain kolmen kuukauden ajan, kunnes niiden kuori irtosi.

Toisen kepin Laakkonen vei maatumään metsään

### Juha Pekka Matias Laakkonen

- Syntynyt 1982
- Asuu Helsingissä
- Fyysinen rasitus on yksi tärkeimpiä asioita elämässä, rakastaa pitkän matkan juoksua
- Opiskeli 2005 Pohjoismaisessa taidekoulussa Kokkolassa, jossa inspiroitui Taiwanilaisen taiteilijan Tehching Hsieh'n työskentelystä.
- Opiskeli ja valmistui taiteen maisteriksi Malmö Art Academystä 2006–2011
- Yksi lontoolaisen galleria Corvi-Moran taiteilijoista. Yksityisnäyttelyitä esimerkiksi Kunstverein Münchenin Schaufensterissä ja Kohta-taidehallissa Helsingissä, yhteisnäyttelyitä esimerkiksi Vilnassa (CAC) ja Antwerpenissa (M HKA).
- Laakkosen toinen näyttely Suomessa on Galleria Valossa Arktikumissa 16.12.2021–16.1.2022 ja kolmas on osana Kiasman ARS22-näyttelyä 8.4.–16.10.2022.

Munniharput kiehtovat Laakkosta, sillä ne resonovat kehossa.

Taiteilijan matkatavarat ovat hyvässä järjestyksessä työhuoneen pöydällä. Kierroslaskuri on yksi hänen lempitavaroistaan.



# Yksin olisimme pieniä

TEKSTI MARIA PALDANIUS KUVU ELLI ALASAARI

Arktinen yliopistoverkosto UArctic tuo alkuperäiskansojen oppilaitokset yhteen ja osaksi kansainvälistä akateemista keskustelua.

**K**un jossain päin maailmaa aletaan puida arktisten alueiden asioita, usein puhelin pärähtää soimaan Lapin yliopistossa. Siitä on pitkälti kiittäminen 20-vuotishlavuottaan viettävää, arktisten yliopistojen UArctic -verkostoa. Rovaniemeltä johdettu verkosto on vahvistanut yliopiston kansainvälistä tunnettuutta.

– UArctic on mahdollistanut meille pääsyn tärkeisiin, kansainvälisiin päätöksentekopöytiin. Se on hieno asia, koska Lapin yliopisto on yksi tärkeimpiä toimijoita arktisella tutkimus- ja koulutuskentällä, sanoo UArctic Assemblyn entinen puheenjohtaja Liisa Holmberg.

UArctic perustettiin vuonna 2001 Arktisen neuvoston aloitteesta. Arktista tutkimusta ja koulutusta haluttiin kehittää niin, että arktisten alueiden ihmiset ovat itse toiminnan keskiössä. Aluksi pieni verkosto yhdisti vain muutamia maailman pohjoisimpia oppilaitoksia tarjoten monille ensikosketuksen kansainvälisyyteen sekä valtioiden rajat ylittävään arktisuuteen. Lähtöpisteestä on ponnistettu kauas.

– UArctic on kasvanut yli 200 koulutus- ja tutkimusorganisaation verkostoksi, johon kuuluu kaksi miljoonaa opiskelijaa. Useimmat organisaatiot ovat arktisista maista, mutta mukana on myös instituutioita muista Euroopan ja Aasian maista, toteaa UArctic-verkoston hallituksen opiskelijajäsen Juho Kähkönen.

## Verkostossa on voimaa

UArcticin toiminnan ytimessä ovat tutkimus ja koulutus. Ne yhdistyvät luontevasti kansainvälisissä, temaattisissa verkostoissa, joiden teemat ulottuvat aina luonnontieteistä matkailuun ja alkuperäiskansakysymyksistä tiedediplomatiaan.

– Kansainvälisten suhteiden opiskelijana kuulun geopolitiikan ja turvallisuuden verkostoon. Tutkimuksen lisäksi järjestämme esimerkiksi kesäkouluja. Kesäkoulumatka Venäjälle oli antoisa kokemus. Se auttoi ymmärtämään paremmin arktista politiikkaa, Kähkönen mainitsee.

Holmbergin mukaan verkoston vahvuus on siinä, että se mahdollistaa suurten ja pienten toimijoiden välisen yhteistyön. Kaukaisetkin alkuperäiskansojen oppilaitokset ovat päässeet osaksi akateemista keskustelua.

– Alkuperäiskansan edustajana olen kokenut tämän vaikuttavaksi tavaksi toimia. Yksin olisimme pieniä, mutta UArcticin alla meillä on voimaa ja näkyvyyttä, Holmberg kuittaa.

## Vahva visio ja missio

UArctic on solmukohta arktisen tiedon ja tieteen välitykselle. Monet Lapin yliopiston opettajat, tutkijat ja professorit ovat mukana temaattisissa verkostoissa ja tutkimusryhmissä. Opiskelijat voivat hakeutua UArcticin jäsenyliopistoihin, kenttätöihin eri puolilla arktista tai north2north-vaihto-ohjelmaan.

– Moni asia, joita Lapin yliopisto strategisesti tekee tai tavoittelee, linkittyy osaltaan UArcticin toimintaan. Kansainvälisyys nousee erityisasemaan. Ei ole itsessään selvää, että napapiirillä toimiva pieni yliopisto on näin houkutteleva ja kansainvälinen. UArctic yhdistää ihmisiä myös epämuodollisesti: Loviisassa tapaamasi vaihtari saattaa olla täällä verkoston vaihto-ohjelmien ansiosta, Kähkönen havainnoi.

Kahdessa vuosikymmenessä UArctic on todistanut tarpeellisuutensa. Se on pitänyt kiinni visiostaan keskittyä arktisten alueiden haasteisiin sekä lisätä arktisista tietoutta tarjoamalla koulutuksellisia ja tutkimuksellisia mahdollisuuksia kansainvälisen verkoston avulla. Edes korona-aika ei ole himmentänyt missiota.

– Arktinen yliopisto on luonut jäsenverkostolleen vahvan pohjan toimia tässä muuttuvassa tilanteessa. Vahvuutemme on monivuotinen yhteistyökokemus arktisen alueen kehittämisessä, Holmberg sanoo.

– UArcticissa tehdään nyt kovasti töitä, että arktisen alueen yhteistyö ja verkostot pysyvät jatkossakin aktiivisina. Hallituksen opiskelijaedustajana toivon, että tulevaisuudessa viimeisin tutkimustieto olisi entistä helpommin opiskelijoiden saavutettavissa, Kähkönen summaa. ●





Salapoliisitiedeleiriläiset analysoivat rikospaikalta löydettyä metallinäytettä yliopisto-opettaja Pieti Tolvasen johdolla.

TEKSTI MARJO LAUKKANEN  
KUVAT SANTERI HAPPONEN

# Vain mielikuvitus rajana

LUMA-keskus Lappi haluaa laajentua lasten ja nuorten yliopistoksi. Tavoitteena on innostaa yhä uusia sukupolvia tieteen pariin.

**N**apapiirillä on varastettu arvokas koru. Poliisi kerää johtolankoja ja listaa kymmenen epäiltyä. Tutkintaa johtaa syyttäjä, joka tilaa todisteiden analyysin etevältä joukolta rikostutkijoita.

– Oikeassa maailmassa syyttäjä johtaa rikostutkintaa vain poikkeustapauksissa, mutta vedimme mutkia hieman suoriksi, kertoo yliopistonlehtori Ilari Hovila.

Hovila esiintyi syyttäjänä Lapin yliopistolla järjestetyllä salapoliisitiedeleirillä elokuussa. Idea rooliin syntyi LUMA-keskus Lapin ja oikeustieteiden tiedekunnan palaverissa, jossa mietittiin, mitä annettavaa oikeustieteillä voisi olla lasten ja nuorten tiedekasvatukselle.

Oikeustieteiden myötä salapoliisitiedeleiri sai uusia ulottuvuuksia. Lapset oppivat esimerkiksi syyttömyys-olettaman merkityksen.

– Oikeusprosessissa vielä tärkeämpää kuin rikollisen tuomitseminen on se, ettei vahingossa tuomita syytöntä. Lasten ratkomassa rikoksessa ensimmäiset vahvat

epäillyt osoittautuivat syyttömiksi. Näin perustavanlaatuinen oikeusperiaate saatiin nivottua tarinaan.

Oppimistapa ei ole oikeustieteille täysin vieras. Simulaatioita hyödynnetään myös tulevien juristien koulutuksessa, esimerkiksi oikeustapaharjoituksissa.

Onko kokemuksen perusteella oikeustieteillä annettavaa lasten ja nuorten tiedekasvatukselle?

– Ilman muuta on. Oikeustieteet ohjaavat ja rakentavat yhteiskunnan perustoimintoja, ja ne rakentuvat lopulta aika yksinkertaisten periaatteiden varaan. Näitä perusperiaatteita pystytään simulaatioiden, esimerkkien ja tarinoiden avulla tuomaan lasten maailmaan.

Hovila on valmis osallistumaan leirille myös jatkossa, jos vain aikataulut osuvat kohdilleen.

– Lasten kanssa työskentely herättelee ajattelemaan tutkittavia ja opetettavia kysymyksiä toisenlaisesta vinkkelistä, Hovila toteaa.

## Uusi maailma avautuu yhdessä

LUMA-keskus Lappi järjestää vuosittain kahdenlaisia kesäleirejä. Luonto- ja teknologialeiri on suunnattu 8–9-vuotialle ja salapoliisitiedeleiri 10–12-vuotialle. Molempien tavoite on sama.

– Herättää lapsissa innostus oikeaan tieteeseen, kuvailee yliopistonlehtori Anna-Maija Partanen.

Viime kesän leirit olivat Partasen mukaan menestyksiä. Luonto- ja teknologialeiri sai spontaanisti ylimääräisen esiintyjän, kun yksi lapsista kertoi, että hänen isänsä tutkii nokkosia Lapin ammattikorkeakoulussa. Partanen kysyi isää vieraaksi leirille, jossa päästiinkin tutkimaan nokkosia asiantuntijan opastuksella.

– USB-mikroskooppien avulla tutkittavasta pystytään ottamaan valokuvia ja videoita sekä heijastamaan näkymä ruudulle. Pääsimme näin katsomaan tarkemmin yhdessä, ja itsellenikin avautui uusi maailma.

Leiri- ja kerhotoiminta elävöittää myös tulevien luokanopettajien koulutusta. Opiskelijat voivat suunnitella, toteuttaa ja tutkia, miten lapsia innostetaan luonnontieteiden, matematiikan ja teknologian pariin.

Etelä-Suomessa moni alueellinen LUMA-keskus on laajentunut lasten ja nuorten yliopistoksi. Tämä on tavoitteena myös Lapissa.

– Yliopistossamme on jo vastaavaa toimintaa esimerkiksi taiteissa, mediakasvatuksessa ja Arktikumin tiedekeskuksessa. Lasten ja nuorten yliopiston avulla saimme vakiinnutettua ja kehitettyä toimintaa, Partanen sanoo.

Lasten ja nuorten yliopiston perustaminen edellyttäisi täyspäiväistä koordinaattoria. Tällä hetkellä LUMA-keskus Lapin koordinaattorin työ on osa-aikainen, ja rahoitus tulee LUMA-keskusten verkoston kautta opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

– Olemme pyytäneet yliopistolta rahoitusta osa-aikaisuuden muuttamiseksi täyspäiväiseksi.

Lisäksi Partanen toivoo kultakin tiedekunnalta henkilöä, jonka työajasta pieni osa merkittäisiin lasten ja nuorten yliopistolle. Tämä mahdollistaisi työskentelyn monitieteisenä tiiminä. Toiminnasta kiinnostuneet opiskelijat ja henkilökunnan jäsenet voisivat olla mukana tarpeen mukaan. Toiveena on saada mukaan myös Lapin ammattikorkeakoulu.

– Toimintamallit ja rakenteet lasten ja nuorten yliopistolle ovat jo valmiina. Jos rahoitus järjestyy, vain mielikuvitus on rajana sille, mitä pystymme tekemään, Partanen sanoo. •



Anna-Maija Partasta ilahduttaa leirien monitieteisyys.

## LUMA-KESKUS LAPPI

- Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan koordinoima alueellinen organisaatio
- Osa LUMA-keskus Suomen verkostoa
- Edistää luonnontieteiden, matematiikan ja teknologian oppimista.



Ilari Hovilan mukaan oikeustieteillä on paljon annettavaa tiedekasvatukselle.





# Kannattaja tukee omiaan – niin myötä- kuin vastatuulella

IT

-suunnittelija Tero Turtiainen tietohallinto- ja IT-palveluista tunnustaa väriä: nimittäin jalkapallojoukkue Rovaniemen Palloseuran eli RoPSin sinistä.

Satunnaisesta jalkapallon seuraajasta tuli kotikaupungin seuran aktiivikannattaja vuonna 2011, kun RoPS joutui sopupeliskandaalin keskelle. Terossa virisi halu tukea joukkuetta ja tehdä jotain enemmän. Hänestä tuli tuttu kasvo seuran otteluissa. Kausikorttilaisena hän on käynyt katsomassa lähes kaikki kotipelit ja tärkeitä otteluita muuallakin. Kotiottelu jää katsottavaksi tallenteena vain silloin, jos Teron toisessa harrastuksessa eli ultrapitkien matkojen polkujuoksussa sattuu oma kilpailu samalle päivälle. Aiemmin Tero oli mukana myös niin kutsutussa RoPSin äänenkannattajissa eli pitämässä peleissä meteliä.

Nykyisin kannattajuus näkyy ja kuuluu maltillisemmin: sään mukaisesti päällä on seuran huivi tai pipo, ja toisinaan katsomosta myös kajahtaa. Erityisen tarkka Tero on siitä, ettei katsomossa mollata omia, ja sellainen käytös saattaa kirvoittaa kipakankin kommentin kanssakatsojille.

– Eikä sitä muutenkaan pysty ihan hiljaa olemaan katsomossa. Sehän on hyväksyttävä paikka vähän meuhkata. Vaikka vaimo saattaakin välillä pukata kylkeen, Tero naurahtaa.

Sen lisäksi että katsomo on paikka tunteiden ilmaisulle, luo kotijoukkueen seuraaminen omanlaistaan merkitystä ja jatkumoa elämään: asian, joka tuntuu tärkeältä ja joka on tullut jäädäkseen, meni syteen tai saveen. Teron mukaan oikean kannattajan tunnistaakin siitä, että mukana ollaan, vaikka tulisi takkiin, kuten kaudella 2020. Suuria ilon hetkiäkin on matkan varrella ollut, kuten esimerkiksi Suomen Cupin finaali ja voitto vuonna 2013 sekä kaudet, jolloin RoPS oli mukana Veikkausliigan kärkikamppailuissa.

– Siitä saa hyvän pikku tingan aikaan, jos joku kysyy, onko kannattajuudessa mitään järkeä. Se on sama kuin ultrapitkien matkojen polkujuoksukisoissa. Eihän niissä mitään järkeä ole, mutta on se vaan perkuleen hauskaa, Tero kuittaa.

TEKSTI  
SARI VÄYRYNEN

KUVA  
VILLE RINNE

eskon  
puumerkki

## KIITOS KORONA

**S**aavuit salakavalasti uutisotsikoihin vuoden 2019 lopussa. Ensin pienempänä ja ohimennen, hiljalleen volyymia kasvattaen. Kunnes räjäytit potin maaliskuussa 2020. Monenlaista ihmetystä ja murhetta toit mukana.

Kiitos, kun toit meidät lähemmäs kauempana olevia opiskelijoita. Ennen tuloasi meiltä kuraattoreilta puuttui tarvittavat tietoturvalliset etätyökalut, joten avasit meille uuden, virtuaalisen maailman, joka on auki kaikille opiskelijoillemme paikkakunnasta ja jopa maasta riippumatta.

Kiitos uusista tavoista oppia, ohjata ja opettaa. Kiitos Moodle-tenteistä, jotka autoivat osaa opiskelijoitamme merkittävästi. Siitä emme kuitenkaan kiittele, että välillä kirjoitettujen sivujen määrä opiskelijoillamme kasvoi vuoren kokoiseksi. Kiitos Teamsista, AC:sta ja breakout roomeista. Kiitos eOppimispalveluiden porukasta, joka on meitä kärsivällisesti auttanut niiden kanssa.

Kiitos opintotuen opintopistevaatumuksen laskemisesta, vaikkakin vain yhdeksi lukuvuodeksi. Kiitos myös, että ajattelit valmistuvia opiskelijoitamme ja hoidit joustoa opintolainahyvitykseen. Kiitos kuntoutuksen mahdollisuuksien kasvattamisesta, kuten ammatillisesta kuntoutuksesta ja Nuotti-valmennuksesta. Niiden avulla monet opiskelijamme voivat suorittaa opintojaan eteenpäin omaan tahtiin, omien voimavarojen mukaisesti.

Muistutit meitä myös terveyden merkityksestä, kiitos siitä. Tilanne kuitenkin huolettaa ja ahdistaa opiskelijoitamme, joten kiitoksemme on kovin ristiriitaisin tuntein esitetty. Ruuhkautit jo ennestään kuormitetut terveydenhuoltopalvelut ja tästä olemme sinulle erityisen vihaisia.

Kiitos siitä, että ymmärryksemme toistemme tärkeydestä ja yhteisöllisyydestä kasvoi ja vahvistui. Yksinäisyyttä tosin on takiasi entistä enemmän, veithän meiltä kohtaamisen paikkamme. Eniten meitä harmitti ravintoloiden ja kirjaston sulkeminen oppilaitoksissamme. Onneksi olemme saaneet ne takaisin!

Nyt olemme jo valmiita luopumaan sinusta. Merkkejä siitä on huomattavissa ja odottelimme jo läksiäisjuhlaasi. Kun menet, voit ottaa mukaasi maskipakot, kokoontumisrajoitukset ja vilkkusi. Me kyllä pärjäämme.

Terveisin,  
Lapin korkeakoulukuraattorit

” **Kiitos opintotuen opintopistevaatumuksen laskemisesta, vaikkakin vain yhdeksi lukuvuodeksi.**

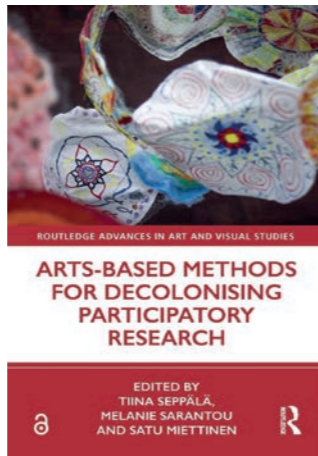
MAIJA TÖRMÄNEN  
Korkeakoulukuraattori,  
LUC-palvelut



TIINA SEPPÄLÄ, MELANIE SARANTOU & SATU MIETTINEN (TOIM.)

## ARTS-BASED METHODS FOR DECOLONISING PARTICIPATORY RESEARCH

Routledge 2021



**K**irjassa pohditaan, miten osallistavaa tutkimusta voidaan kehittää horisontaalisempaan, demokraattisempaan ja vastavuoroisempaan suuntaan hyödyntämällä taidelähtöisiä menetelmiä. Tavoitteena on luoda uusia lähestymistapoja, menetelmiä ja prosesseja, jotka ottavat paremmin huomioon tutkimukseen osallistuvien yhteisöjen näkökulmia, tarpeita ja intressejä erilaisissa paikkasidonnaisissa ja kulttuurisissa konteksteissa.

Kirja tuo esiin taidelähtöisten menetelmien monipuolisuutta tarkastelemalla niiden tarjoamia mahdollisuuksia sekä niihin liittyviä haasteita käytännöllisten esimerkkien kautta. Miten taidelähtöisten menetelmien avulla voidaan dekolonisoida osallistavaa tutkimusta, sen lähtökohtia ja prosesseja? Miten menetelmiä voidaan hyödyntää tutkijan ja osallistujien välisten hierarkioiden haastamisessa, dialogin luomisessa sekä moninaisuuden ja moniäänisyyden tukemisessa? Millaisia jännitteitä, eettisiä kysymyksiä ja haasteita taidelähtöisiin menetelmiin liittyy? Miten niihin voidaan vastata?

### TEKIJÖIDEN KOMMENTTI:

Kirjan toimittaminen yhdessä oli hyvin opettavaista ja antoisaa. Sitä oli mukana kirjoittamassa kansainvälinen ja monitieteinen tutkijoiden ryhmä, johon kuului niin taiteen, taidehistorian, muotoilun, palvelumuotoilun, yhteiskuntatieteiden kuin kehitystutkimuksenkin tutkijoita. He ovat tehneet osallistavaa tutkimusta ympäri maailmaa – esimerkiksi Etelä-Afrikassa, Intiassa, Jordaniassa, Malawissa, Nepalissa, Kanadassa, Chilessä, Suomessa ja Norjassa.

Olemme kiitollisia, että saimme kirjaan mukaan upean valikoiman artikkeleja, jotka esittelevät laajan kirjon erilaisia taidelähtöisiä menetelmiä aina valomaalaamisesta tanssiin ja käsitöihin, valokuvaukseen ja capoeiraan. Olemme saaneet erittäin positiivista palautetta siitä, että kirja on julkaistu avoimena julkaisuna, joka on vapaasti ladattavissa kustantajan internetsivuilta.

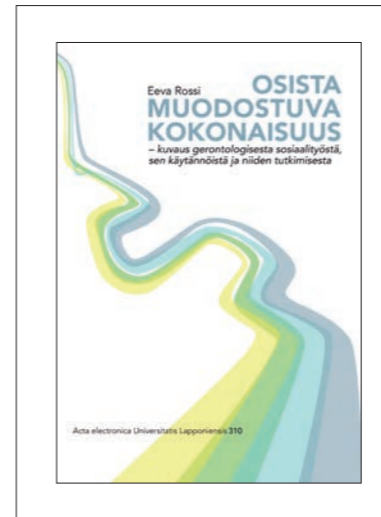
TIINA SEPPÄLÄ, MELANIE SARANTOU  
JA SATU MIETTINEN

EEVA ROSSI

## OSATEKIJÖISTÄ MUODOSTUVA KOKONAISUUS

Kuvaus gerontologisesta sosiaalityöstä, sen käytännöistä ja niiden tutkimisesta

Acta electronica Universitatis Lapponiensis 310  
Lapin yliopisto 2021



**I**äkkäiden palveluista on keskusteltu paljon julkisuudessa, mutta heidän kanssaan tehtävä sosiaalityö on jäänyt keskustelun ulkopuolelle. Väitöstutkimus osallistuu julkiseen keskusteluun tekemällä näkyväksi ja ymmärrettäväksi gerontologista sosiaalityötä ja sen tutkimista. Käytäntöjä tarkastellaan iäkkäiden ja sosiaalityöntekijöiden arjen näkökulmasta.

Tutkimuksen perusteella gerontologinen sosiaalityö näyttäytyy käytäntökokonaisuutena, joka rakentuu arvioinnista, neuvottelusta ja suostuttelusta, liittämisen ja tuen käytännöistä sekä niihin liittyvistä osatekijöistä. Käytännöissä luodaan kokonaiskuva iäkkään tilanteesta, neuvotellaan avun ja tuen tarpeista sekä vastataan tarpeisiin. Osatekijöinä ovat tarkoitukset, kompetenssit ja materiaaliset tekijät. Tarkoitukset viittaavat käytäntöjen päämääriin. Kompetenssit tarkoittavat ilmiöiden ja tilanteiden ymmärtämistä, niihin liittyvää tietämistä sekä taitoa tehdä asioita. Materiaaleihin puolestaan sisältyvät välineet, aika ja tila sekä keho.

### VÄITTELIJÄN KOMMENTTI:

Tutkimuksessani muodostunut kuvaus gerontologisesta sosiaalityöstä on moninainen ja rakentunut monesta näkökulmasta. Mukana on sekä iäkkäiden ihmisten ja heidän omaistensa eletyn elämän tieto että sosiaalityöntekijöiden ja tutkijan koettu tieto. Tutkijan koetulla tiedolla viittaa erityisesti toimimiseeni kaksoisroolissa iäkkäiden asumispalvelukeskuksessa: olin sekä sosiaalityöntekijä että tutkija yhdistäen sosiaalityön ja tutkimustyön. Kaksoisrooli mahdollisti ilmiön tarkastelun läheltä ja sisältä, erilaisia tietoja yhdistellen.

Pääsin kohtaamaan iäkkäitä ihmisiä heidän kodeissaan ja sain olla hetken aikaa osa heidän arkeaan. Nämä kohtaamiset ovat jääneet mieleeni monella tapaa merkityksellisinä. Ne auttoivat näkemään, miten paljon iäkkäillä ihmisillä on elämän aikana kertynyttä tietoa ja sen myötä kykyä nähdä asioita – myös omaa elämäntilannettaan – erilaisista näkökulmista. Ennen kaikkea ne havahduttivat huomaamaan, kuinka merkityksellistä on iäkkäiden henkilökohtaisen tiedon huomioiminen ja ottaminen osaksi sosiaalityön sekä tutkimuksen käytäntöjä.

### EEVA ROSSI

Tutkija, Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunta

- Yhteiskuntatieteiden maisteri (1994), yhteiskuntatieteiden lisensiaatti (2014) ja yhteiskuntatieteiden tohtori (2021)
- Laillistettu sosiaalityöntekijä, joka on työskennellyt lähes 20 vuotta sosiaalityöntekijänä iäkkäiden kanssa.



MARKO JUNTILLA



# KIDE

käytävä Gallup

Koonnut SARI VÄYRYNEN

Mikä on tärkeintä  
sinulle juuri nyt?

Gallup toteutettiin intran sijaan taas käytävällä!

SE, MIKÄ ON.

läheiset  
&  
lähi-  
opetus ♡

Halfmoon  
on auki!  
♡♡♡♡

VIDEOPELI-  
ADDIKTIO ♡



Sisäisen  
tasapainon  
kuuntelu &  
noudattaminen

ETTA  
ESIKOINEN  
PYSYIS  
KVIVILLA

Perhe  
&  
ystävät ♡  
Ja koirat!

TYTTÖYSTÄVÄ



POIKAYSTÄVÄ



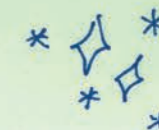
KISSAT.



Intohimo ♡  
itselle mielekkäiden  
asioiden tekemiseen  
ja toteuttamiseen!

RADIO SÄTEILY

työryhmä ja  
tuleva lähetyksesi:



Kahvi ja  
uus hyvä  
musa

Olla käymässä  
yo:lla 10 vunden  
talon jälkeen



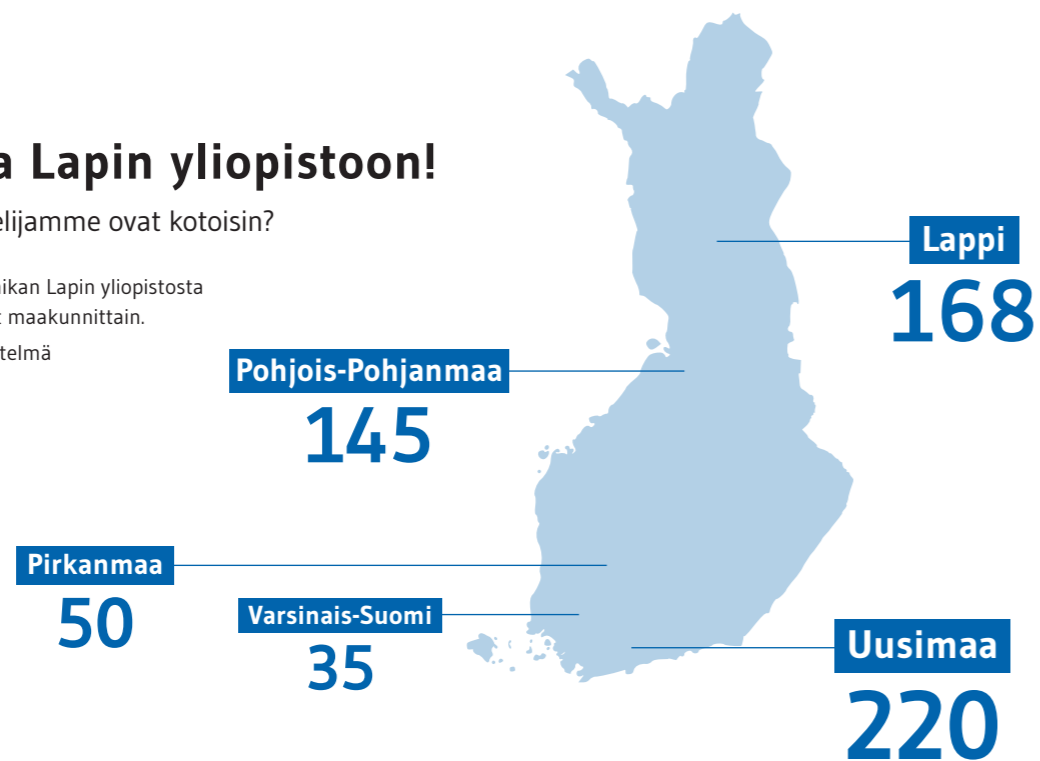
TOP 5

## Tervetuloa Lapin yliopistoon!

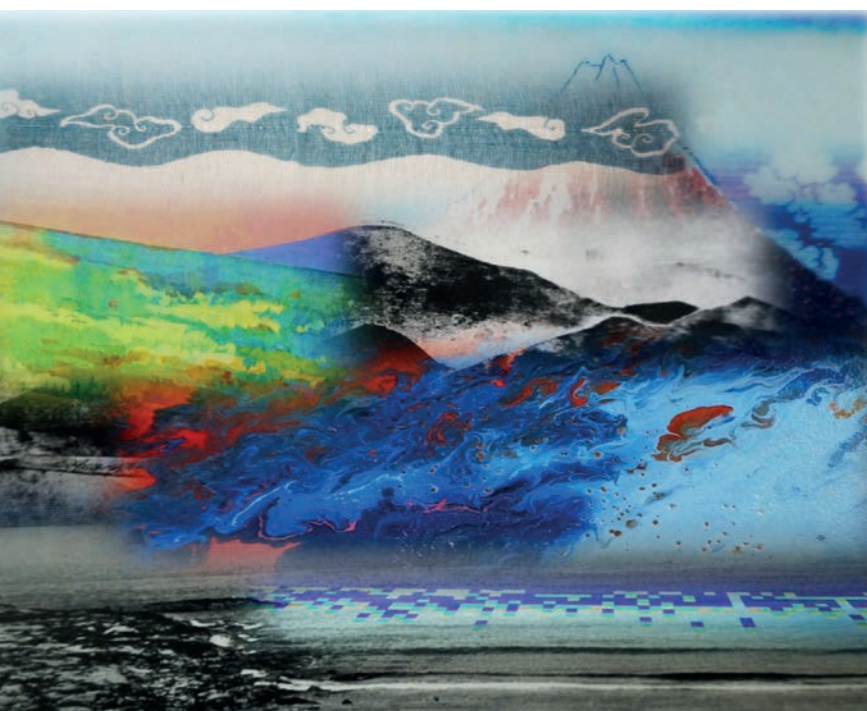
Mistä uudet opiskelijamme ovat kotoisin?

Syksyllä 2021 opiskelupaikan Lapin yliopistosta vastaanottaneet henkilöt maakunnittain.

Lähde: Opintopolkujärjestelmä



## Voimapaikkani



JOONAS VOLA

**A** sunto, kämppä, koti. Paikka, johon palata. Tuttu ja turvallinen, johon uusi ja ihmeellinen integroidaan erilaisina esineinä. Ne ovat ikkunoita ihmisiin ja tapahtumiin jatkaen edelleen elämäänsä, muodostaen yllättäviä yhteyksiä toisiinsa. Ne kantavat minut ahtaudesta avaruuteen, suppeasta tilasta kuvitteelliseen maisemaan.

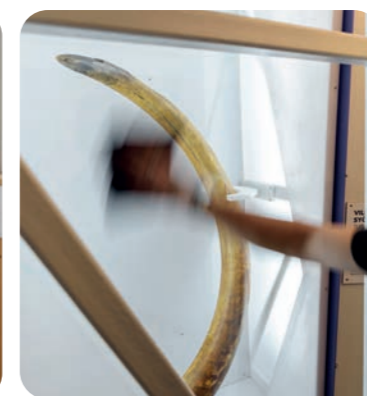
Kotoani koottu kuvakollaasi sisältää yksityiskohtia teoksista: Maria Laakkosen Eteneviä (carborundum), Laura Saaren Strength (akryyli kapalevyille), Katsushika Hokusain Sanka hakuu (3D-postikortti), Toivo Fahleniuksen Visit Finnish Lapland (juliste) ja Com Truisen Persuasion System (albumi). Lisänä on Bugatti-mainoslehti ja japanilainen tasopyyhe.

JOONAS VOLA  
Väitöskirjatutkija, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

### TYÖPÄIVÄNI

**Työntekijä:**  
Tero Poikela, työmestari ja turvallisuuspäällikkö, Arktinen keskus

**Työpaikka:**  
Arktikum-tiedekeskus



KUVAT SANTERI HAPPONEN

## Työmestarin työpäivä

**8.00** Saapuminen töihin. Syksyn ensilumi on satanut.

**8.15** Akvaariokalojen ruokkiminen. Tiedekeskusnäyttelyssä sijaitsee kaksi isoa makeanveden akvaariota, joissa uiskentelee rautuja ja siikoja.

**8.45** Aamukahvit kahvihuoneessa.

**9.00** Tiedekeskusnäyttelyn tarkistusta ja huoltoa: mammutinhampaan vitriinin puhdistus, muutaman näyttelyspotin vaihto ja videotykin huoltoa.

**10.00** Näyttelyn ovien avaaminen asiakkaille.

**10.15** Uusien avaimien toimitusta henkilökunnalle. Arktikumtiin vaihdetaan uusi iloq-lukitusjärjestelmä ja olen toiminut avainvastaavana.

**11.00** Lounas.

**11.40** Sähköposteihin vastaamista.

**12.00** Tapaaminen iloq-järjestelmän toimittajan kanssa. Arktikum-talon ja vanhan lukitusjärjestelmän esittelykierto iloq-asentajille.

**14.00** Iltapäiväkahvit.

**14.20** Työskentelyä verstaalla. Työn alla on uusi näyttelyelementti.

**15.50** Kotia päin.

” Tämä oli aika tyypillinen päivä. Ei ollut kiire, mutta ei tarvinnut sormia pyöritellä. Välillä on kiireisempää. Parasta työssäni on vaihtelevuus ja se, että saa olla tekemisissä eri alan ihmisten kanssa.



hiutaleita

AINI LINJAKUMPU

Yliopistonlehtori,  
yhteiskuntatieteiden tiedekunta

” Pitäisikö tieteentekemisen maailma avata kokonaan uudenväliselle ajattelulle?



ANNA MUOTKA

## ODOTUKSIA VASTAAVA TIEDE

**U** skonnolliset liikkeet menettävät ikääntyessään yleensä osan vitalisuudestaan. Alkuaikojen herätyksellinen hurmos muuntuu usein käytännölliseksi toimeliaisuudeksi. Tällöin henkilökohtaisen uskomisen ja hengellisen totuuden etsimisen sijaan tulee monenlainen puuhastelu, jota toistamalla uskotaan saavutettavan pelastus.

Vaikken yritä väittää, että tiede olisi rinnastettavissa uskoon, jostain syystä tieteen maailmassa on jotain samaa. Kuka enää puhuu totuuden etsimisestä tai sivistyksen edistämisestä tieteen perimmäisinä tehtävinä?

Tieteen ideaalit ja yliopistolain asettamat tehtävät ovat hautautuneet niihin täsmällisesti määriteltyihin tapoihin ja käytännön muotoihin, joilla tiedettä pitää toteuttaa. Tutkimusta suunniteltaessa pitää jo tietää, mitkä ovat tutkimuksen tulokset ja sen vaikutukset.

**Yliopistoilla on kuvitteellinen** autonomia, jonka kuvitteellisuutta vahvistaa tutkijoiden vapaaehtoinen tai pakotettu tapa toimia odotetulla tavalla. Kun tähän lisätään lisääntyvä tiedekriittisyys ja somemaailman pikatuomioistuimet, joissa määritellään oikeanlaisen tieteen reunaehdot, tutkijoilla voi olla vaikeaa asemoida itseään odotusten matriiseihin.

Tietenkään unohtamatta tieteelle asetettua vaatimusta edustaa välitöntä markkinataloudellista hyötyä, jonka pitäisi auttaa Suomi taloudelliseen nousuun. Kenen odotuksia ja vaatimuksia tiedemaailman pitäisi kumartaa?

Koska kaikki asiasta kiinnostuneet tahot – tutkijat, yliopistot, valtiovalta, kansalaiset – näyttävät olevan tyytymättömiä nykyiseen tilaan, pitäisikö tieteentekemisen maailma avata kokonaan uudenväliselle ajattelulle?

Pitäisikö keskustella esimerkiksi, onko nykyinen pienehköihin hankkeisiin perustuva silpputiede oikea toimintatapa; pitäisikö irrottautua kokonaan hankeperustaisesta rahoituksesta ja päätöksuhteista sekä pitäisikö katsoa tieteellistä julkaisemista muustakin kuin monomaanisesta näkökulmasta, jossa tieto ei sinänsä ole tärkeää, vaan missä se on julkaistu?

**Ja erityisesti, pitäisikö** luoda laajat ja moniääniset keskustelut tieteen merkityksestä ihmisille, ihmiskunnalle ja luonnolle. Merkitysten kirjon hahmottaminen saattaisi olla tarpeellista monille tahoille, joilla on taipumus pelkistää merkitykset yhteen satunnaiseen huutoimerkkiin tai vaihtoehtoisesti lukemattomien odotusten ristiaallokkoon.

Voi olla, että tieteen maailma vaatii oman herätysliikkeen, joka romuttaisi olemassa olevia oletuksia ja käytäntöjä. Riippumatta mielipiteen suunnasta olisi tosin toivottavaa, että keskusteluja käytäisiin muullakin kuin somemaailman ohimenevissä pyörteissä.

OULULAISITTAIN OUTOA



27.-28.11.2021  
KIRJALLISUUS- JA  
POPKULTTUURITAPAHTUMA

OULU, HIUKKAVAARATALO

WWW.KUMMACON.COM  
VAPAA PÄÄSY



@KUMMACON

KIRJALLISUUTTA ELOKUVIA SARJAKUVIA COSPLAYTA





LAPIN YLIOPISTO  
UNIVERSITY OF LAPLAND

PL 122 | 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

Tutkitun tiedon  
teemavuosi  
**2021**

## **KIDE ON MUKANA TUTKITUN TIEDON TEEMAVUODESSA**

Tutkittu tieto avaa maailman täynnä mahdollisuuksia. Se yllättää ja innostaa ajattelemaan uudella tavalla. Tutkittu tieto luo uskoa tulevaan epävarmoinakin aikoina, ja auttaa ratkomaan omaan arkeemme ja koko ihmiskunnan tulevaisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Tutkitun tiedon teemavuonna 2021 kotimaiset toimijat tuovat yhdessä tutkittua tietoa meille kaikille. Tutkitulle tiedolle on tilaa – nyt, jos koskaan.

**[tutkittutieto.fi](https://tutkittutieto.fi)**